

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Xəzərdə tikinti üçün
süni torpaq
sahələri
yaradılacaq
yazısı səh.13-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 16 aprel 2024-cü il Çərşənbə axşamı № 63 (8436) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

3 ayın iqtisadi yekunları nə vəd edir - proqnoz

Nəft-qaz sektorunda istehsal olunmuş əlavə dəyər 0,4 faiz, qeyri-nəft-qaz sektorunda isə 6,7 faiz artıb; hökumətə tövsiyə olunur ki...

yazısı səh.10-da

Qələbəyə bərabər "heç-heçə" - İranla İsrail "son məşq"i edirdi, yoxsa...

yazısı səh.6-da

YUNESKO-nun rəhbəri dəyişir - Azərbaycana münasibət dəyişəcəkmi...

yazısı səh.7-də

Hakan Fidan BMT baş katibi ilə Kipri müzakirə etdi

yazısı səh.3-də

Kişilərin yarısı pensiya almadan ölür - yaş həddi aşağı salınacaqmı...

yazısı səh.4-də

Ukrayna həlledici həftəyə girdi - Ərdoğanın sülh formulu kimə sərfəlidir?

yazısı səh.11-də

Ali məktəblərin reyting cədvəlində autsayderliyimiz - yüzlüyə nə vaxt düşəcəyik...

yazısı səh.13-də

Məişət zorakılığına görə inzibati həbs tətbiq ediləcək

yazısı səh.14-də

İlk Transxəzər enerji layihəsi kabel layihəsi ola bilər

yazısı səh.9-da

Qəbul imtahanında iştirak üçün qeydiyyat başladı

yazısı səh.13-də

"GÜMRÜ BAZASI QARABAĞA KÖÇÜRÜLƏCƏK" İDDİASININ SİRRİ

Rus politoloqun sensasion açıqlamasına Bakıdan sərt reaksiya; Moskva nəbz yoxlayır, yoxsa... yazısı səh.8-də

Əli Kərimli və dəstəsinin növbəti xainliyi - faktlar

Daxildə qarışıqlıq yaradıb, Qərbə qapı açırlar; **Tural Abbaslı**: "İndiki vaxtda mitinq elan olunmasını milli maraqlara uyğun hesab etmirəm" yazısı səh.3-də

Zakir Həsənovun kritik İordaniya səfəri - İran dronları göydə uçarkən...

yazısı səh.5-də

Qazaxıstanın başçısı İrəvana getdi - Bakının gözləntisi

yazısı səh.9-da

"Yaşıl keçid Azərbaycanın milli prioritetləri sırasındadır" - nazir

yazısı səh.4-də

Gürcüstanda deputatlar “xarici şəffaflığa” görə əlbəyaxa oldular

Gürcüstan parlamentinin aprelin 15-də keçirilən iclasında deputatlar arasında dava olub.

Qanunverici orqanın toplantısında “Xarici təsirin şəffaflığı haqqında” qanun layihəsi müzakirəyə çıxarılib.

Parlament çoxluğunun lideri, deputat Mamuka Mdinaradze söz alaraq tribunaya çıxıb. O, danışan zaman müxalif Vətəndaşlar Partiyasının lideri, deputat Aleko Elisaşvili qəfildən tribunaya doğru gedib və M.Mdinaradzeyə yumruqla zərbə endirib.

Bundan sonra davaya digər deputatlar da qoşulub. [Publika.az](#)

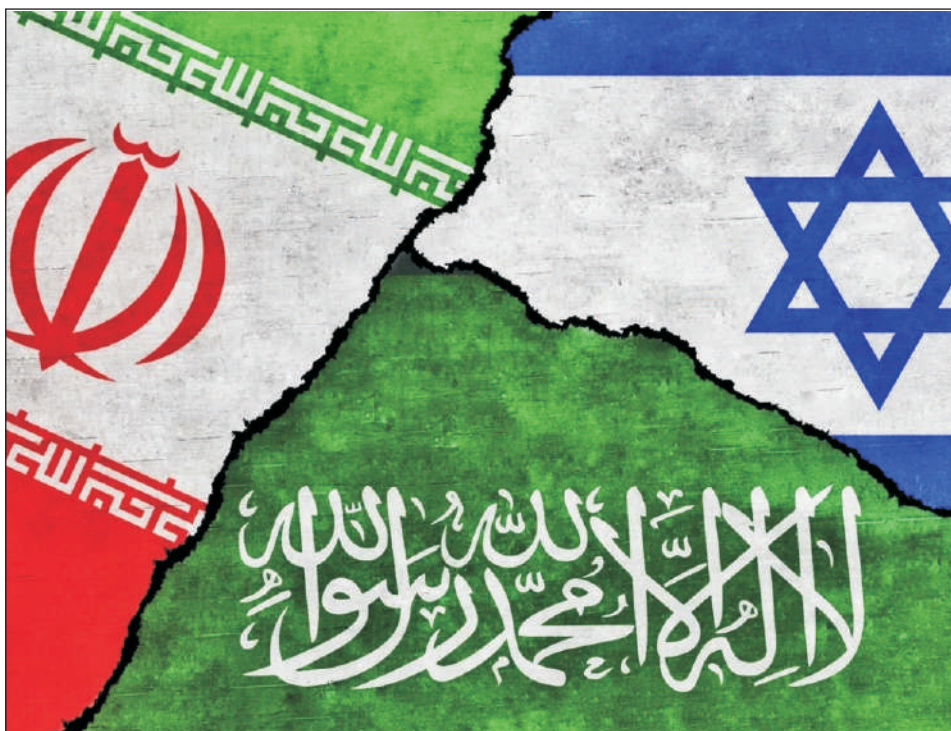
Dövlət müəssisələrinə təhkim edilmiş 120 hektar sahə zəbt edilib

“Dövlət resurslarından səmərəli istifadə olunmamasını deməyə əsas verən hal kimi elmi-tədqiqat institutlarına və Azərbaycan-Türkiyə Toxumçuluq və Araşdırma Təsərrüfatı Ortaq Müəssisəsinə təhkim olunmuş torpaq sahələrinin 120 hektara yaxın hissəsinin کنار şəxslər tərəfindən zəbt edilməsidir”.

“APA-Economics” xəbər verir ki, bu barədə Hesablama Palatasının “Dövlət auditi” rüblük məlumat bülleteninin 2024-cü il üçün 1-ci nömrəsində qeyd edilib.

Hesabatda bildirilib ki, müəyyən tədbirlər görülsə də zəbtetmələrin aradan qaldırılmasına nail olunmaması və auditin keçirildiyi müddətdə də davam etməsi, analoji zəbtetmələrin Laboratoriya Ekspertiza və Sertifikatlaşdırma Mərkəzinin dövlət sort-sınaq məntəqələrinə aid torpaq sahələrində də mövcud olması səlahiyyətli dövlət qurumu ilə razılaşdırılmadan müqavilələrin bağlanması və ya hər hansı rəsmiləşdirilmə aparılmadan torpaq sahələrinin کنار şəxslərə istifadəyə verilməsi, 902,7 min manat dəyərində texnika və avadanlıqların müvafiq açıq üstü örtülü olmayan ərazilərdə istifadəsiz saxlanması, 200,6 min manat məbləğində vəsaitin xərclənməsi müqabilində praktiki əhəmiyyət və nəticəlilik baxımından məqsədlərə nail olunmaması, əmək resurslarının və texnikaların müvafiq torpaq sahələrinə nisbətən qeyri proporsional şəkildə bölüşdürülməsi və digər müəyyən çatışmazlıqlar müəyyən edilib.

İsrail Rəfaha hərbi hücumunu təxirə salıb

İsrail Rəfaha hərbi hücumunu təxirə salıb.

APA xəbər verir ki, bu barədə CNN İsrail mənbələrinə istinadən məlumat yayıb.

Bildirilib ki, İranın İsrailə həftəsonu raket və pilotsuz uçuş aparatlarından zərbə endirməsindən sonra İsrail Qəzzanın cənubundakı Rəfah şəhərinə çoxdan gözlənilən hərbi hücumunu təxirə salmaq qərarı verib.

CNN adı açıqlanmayan iki israilli mənbəyə istinadən bildirib ki, İsrail Müdafiə Qüvvələri (IDF) bazar ertəsi şəhərdən evakuasiya əmri verəcəkdə, lakin bu məsələ arxa plana atılıb.

İsrailin “Kan” ictimai yayımı da aprelin 14-də bu barədə məlumat yaysa da, baş nazir Benyamin Netanyahu “Likud” partiyası xəbəri təkzib etmişdi.

İndiyə qədər baş nazir Netanyahu bir neçə dəfə Rəfah əməliyyatı üçün planları təsdiqlədiyini iddia etsə də, bu yaxınlarda başladılma tarixinə qərar verildiyini bəyan etmişdi. Lakin müdafiə naziri Yoav Qallant amerikalı həmkarı Lloyd Ostinə bildirib ki, İsrail ordusu Rəfahda olan 1,4 milyon fələstinlini necə təxliyə edəcəyi ilə bağlı planlarını yekunlaşdırmağı üçün əməliyyatın tarixi təyin olunmayıb.

Boşanmaq istəyənlər rüsum ödəməli olacaq

Məhkəmə qətnaməsi əsasında nikahın pozulmasının qeydə alınmasına görə yeni rüsum müəyyənləşir.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə məsələ “Dövlət rüsumu haqqında” Qanuna təklif edilən dəyişiklikdə əksini tapıb.

Layihəyə əsasən, qanuna yeni maddə əlavə olunur.

Yeni maddəyə əsasən, bu rüsumun 15 dollar olması təklif edilir.

Gələn ay 10 gün iş olmayacaq

May ayının qeyri-iş günlərinin sayı açıqlanıb.

9 may - faşizm üzərində qələbə günü, 28 may - Müstəqillik Günü qeyri-iş günləri hesab olunur.

Şənbə və bazar günləri də əlavə edilsə, gələn ay 10 gün iş olmayacaq. [KONKRET.az](#)

Səudiyyə Ərəbistanı İsrailin İrana qarşı müdafiəsinə kömək edib

Səudiyyə Ərəbistanı İranın İsrailə qarşı hücumunu dəf etmək üçün yeni yaradılmış regional hərbi koalisiyaya - İsrail, ABŞ, İordaniya, Böyük Britaniya və Fransaya kömək etdiyini etiraf edib.

APA “Jerusalem Post”-a istinadən xəbər verir ki, bu barədə Səudiyyə Ərəbistanı Kral ailəsi ilə bağlı məlumatların dərc olunduğu internet sahifəsindəki yazıda bildirilib.

Yazıda qeyd edilir ki, bir çox pilotsuz təyyarə və raketlər İsrailə çatmaq üçün İordaniya və Səudiyyə Ərəbistanının hava məkanını keçməli olub.

İordaniya İranın hava hücumlarının zərərsizləşdirilməsində iştirakı ilə bağlı ictimaiyyətə açıq olsa da, Səudiyyə Ərəbistanı bunu Kral ailəsindən olan bir mənbənin “KAN”-a söylədiklərini ümumiləşdirərək veb saytında yerləşdirdiyi yazıda etiraf edib.

“Səudiyyə Ərəbistanı Kral ailəsindən olan və anonimliyə üstünlük verən mənbə “KAN” ictimai yayımcısına danışib. Şəxs Səudiyyə Ərəbistanının 13 aprelə İsrailə ucan İranın hücum xarakterli PUA-larının qarşısını almaqda ehtimal olunan iştirakını incə şəkildə etiraf edir və Səudiyyə Ərəbistanının hava məkanının avtomatik olaraq “hər hansı şübhəli obyekt” ilə keçirdiyini əsas götürüb.

Eyni fiqur İran Qəzzada qarşısını qızıdırmaqda günahlandırır. “KAN”-ın xəbərinə görə, İsrailə münasibətlərin normalaşdırılması istiqamətində əldə edilmiş irəliləyiş aradan qaldırmaq üçün qəsdən edilmiş cəhddir.

Rəsmnin sözlərinə görə, İran terrorizmi dəstəkləyən bir ölkədir və dünya bunu daha əvvəl məhdudlaşdırmalı idi”.

XİN Ermənistanın iddiası üzrə Beynəlxalq Məhkəmədə faktları açıqladı

"Ağır cinayətlər törədənlər istisna olmaqla, Azərbaycan bütün saxlanılanları Ermənistana qaytarıb"

Azərbaycan bütün saxlanılanları Ermənistana geri qaytarıb, yerdə qalanlar ağır cinayətlərdə ittiham olunanlardır.

APA xəbər verir ki, bunu xarici işlər nazirinin müavini Elnur Məmmədov Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsində (BƏM) Azərbaycanın qaldırdığı ilkin etirazlar əsasında keçirilən dinləmədə çıxışı zamanı deyib.

O, Ermənistanın Azərbaycana qarşı qaldırdığı irqi ayrı-seçkilik iddialarının əsassız olduğunu vurğulayıb. "Bütün hərbi əsirlər, eləcə də saxlanılanların əksəriyyəti Ermənistana repatriasiya edilib. Qalanları ya işgəncə vermək, qətl törətmək də daxil olmaqla ağır cinayətlər törətdiyinə görə, ya da hazırda müharibə cinayətlərinə, terrorçuluq və separatçılığa görə ittiham edildiyinə görə hələ də həbsdədir. Digər sözlə, onların həbsinin davam etməsinin irqi ayrı-seçkiliklə heç bir əlaqəsi yoxdur. Eynilə, Ermənistanın ermənilərin məcburi çıxarılması ilə bağlı ittihamlarının da irqi ayrı-seçkiliklə heç bir əlaqəsi yoxdur. Lakin Azərbaycan bu iddiaları ciddi qəbul edir və şəffaflığı, təmizliyi, qarşılıqlı etimadı təmin etmək məqsədilə Ermənistanla əməkdaşlıq edir", - Elnur Məmmədov deyib.

Hakan Fidan BMT baş katibi ilə Kipri müzakirə edib

Türkiyə xarici işlər naziri Hakan Fidan aprelin 15-də Birləşmiş Millətlər Təşkilatının baş katibi Antonio Quterreşlə telefon danışığı aparıb.

APA-nın Türkiyə müxbirinin verdiyi xəbəre görə, bu barədə Türkiyə XİN-dən diplomatik mənbələr bildirib.

Qeyd olunub ki, danışıq zamanı regionda baş verən son hadisələr və Qəzzadakı vəziyyət müzakirə edilib.

Bundan əlavə, Kipr məsələsi və Qara dənizdə nəvqasiya təhlükəsizliyi də qiymətləndirilib.

Azad edilmiş ərazilərdə daha 725 PHS, 6 mina aşkarlanıb

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə Azərbaycan Respublikasının Minalar Təmizləmə Agentliyi (ANAMA) tərəfindən icra olunan əməliyyatlar barədə həftəlik (08.04.2024 - 14.04.2024) barədə məlumat yayıb.

ANAMA-dan APA-ya verilən məlumata görə, Tərtər, Ağdərə, Kəlbəcər,

Ağdam, Xocalı, Xankəndi, Şuşa, Laçın, Füzuli, Şuşa, Qubadlı, Xocavənd, Cəbrayıl və Zəngilanda 1 piyada əleyhinə mina, 5 tank əleyhinə mina, 725 Partlamamış Hərbi Sursat (PHS) aşkarlanıb.

Bildirilib ki, 476,7 hektar ərazi mina və PHS-lərdən təmizlənib.

Əli Kərimli və dəstəsinin növbəti xainliyi

Daxildə qarışıqlıq yaradıb, Qərbə qapı açırlar; Tural Abbaslı: "İndiki vaxtda mitinq elan olunmasını milli maraqlara uyğun hesab etmirəm"

Dünyanın bir çox iri dövlətlərində sabitlik pozulub, müharibə, çətinlik, gərginlik var.

Uzağa getmirik, elə bizim şimal və cənub qonşumuzu götürək. Müharibə, terror, partlayışlar və digər bu kimi neqativ xəbərlər səngimir.

Hazırda dünyada cərəyan edən mürəkkəb proseslər, qanlı toqquşmalar fonunda Azərbaycan bir növ təhlükəsizlik adasına bənzəyir. Burada sabitlik hökm sürür, dövlətimizin apardığı siyasət nəticəsində böyük qüvvələrin oyunları pozulur, vətəndaşlarımız bu qarışıqlıqdan kənarda, sakit şəkildə yaşayırlar.

Ancaq təbii ki, buna mane olmaq istəyən xarici qüvvələr dayanmır. Hazırda Cənubi Qafqazın da döyüş arenasına çevrilməsi planlarının işə salındığı müşahidə olunur.

Sözsüz ki, bu məsələdə Ermənistandan alət kimi istifadə edilir. Ermənistanda Al missiyası, 5 aprel 3 tərəfli görüşü, 4 kənd üzərində danışıqlar və digər baş verənlərle bağlı geniş şəkildə yazılmış. Yeni oxucu artıq global güclərin, Qafqazda gər-

ginlik yaratmaq, dünyanı yenidən bölmək istəyənlərin məqsədlərindən xəbərdardır.

Qərbin məkrli siyasətini həyata keçirməyə imkan verməyən səbəblərdən biri də Azərbaycandakı birlik, vətəndaşın Prezidentin ətrafında sıx birləşməsi faktorudur. Bu gün xarici qüvvələr bunu məhv etmək üçün daxildəki havadarlarından da istifadə etməyə qərarlıdırlar.

Yenə də Əli Kərimli və onun ətrafı seçilib, özlərini önə atıblar.

Əli Kərimli və dəstəsi aprelin 21-nə mitinq təyin edib. Açıqlamalarında deyiblər ki,

tələbləri parlament seçkilərinin keçirilməsi, siyasi məbusların azad edilməsi, korrupsiyaya qarşı mübarizə, sosial və iqtisadi problemlərin həllidir. İllər ötdü, hər şey dəyişdi, onların şüarları və əsas-sız tələbləri isə eyni qalıb. İnkişaf da etmək istəmir.

Hər kəsə bəllidir ki, əsl məqsəd cəmiyyətdə qarşıdurma yaratmaq, yuxarıda dediyimiz sabitliyi pozmaq, xarici qüvvələrin ölkəmizə nüfuz edərək istedikləri siyasəti yürütmələrinə şərait yaratmaqdır.

Regionda və dünyada yaşanan hadisələr fonunda insanların küçə iğtişaşlarına

dəvət olunması xainlik və məsuliyyətsizlikdir.

Planlaşdırılan mitinq məkrli qrantların sifarişidir. Yanıbaşımızda İsrail-İran, Rusiya-Ukrayna savaşının gətirdiyi bir zamanda, Ermənistanın hər gün bir bəhanə ilə hələ də razılaşdırılmayan sərhədə silah yığıldığı ərafədə daxildə qarışıqlıq yaratmaq kimə xidmət edir?

İndi mitinq elan edən dəstə son illər bütün seçkiləri boykot edir, heç bir normal siyasi prosesə qatılmır. Səbəb də bəllidir - gücləri yoxdur, xalqın yanında hörmətləri, avtoritetləri sıfırıdır.

Azərbaycanda bu gün ra-

dikal müxalifətin fəaliyyəti ancaq sosial şəbəkə üzərində - like formatında qalıb. Xüsusilə də Vətən müharibəsindən sonra Azərbaycandakı birliyi heç bir qüvvə poza bilmir. Ona görə də Əli Kərimli və onun dəstəsi 3 ildən çoxdur ki, qrantsız qalıb, qarışıqlıq yarada bilmirlər, "ziyələri" pul ödəmir. Onlar da indiki zamanı fürsət bilib, qazanc əldə etmək istəyirlər.

Siyasi dialoqu inkar edən və sağlam rəqabətə hazır olmayan radikalın hər zaman olduğu kimi, tək ümidi küçə iğtişaşlarıdır.

Heç şübhəsiz ki, Azərbaycan xalqı bu kimi oyunlara getməyəcək və yenə də qarışıqlıq yaratmaq istəyənlərin arzuları ürəklərində qalacaq.

Radikallar siyasi dialoqu inkar etməklə siyasətdə mövcudluqlarına dair mənəvi haqlarını itiriblər.

Bu gün Azərbaycan regionda sabitləşdirici faktor kimi çıxış edir. Ona görə də daxildə buna mane olmaq xainlik, yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, məsuliyyətsizlikdir.

Mövzu ilə bağlı danışan AĞ Partiya başqanı Tural Abbaslı Məsəlat.TV-nin efirində mitinq şousuna sət etiraz edib: "Azərbaycanda indiki məqamda qətiyyətin kiminsə mitinq elan etməsinə təsadüfi hesab etmirəm. Ölkəmizdə sonuncu mitinq nə zaman olub? Niyə nisbi sabitlik dövründə mi-

tinqlər olmadı, indi parlament seçkiləri öncəsi, İran-İsrail gərginliyinin yaşandığı dövrdə, bir sözlə, aləmin bir-birinə dəydiyi vaxtda biz mitinq elan edirik, taksiciləri belə aksiyaya qoşulmağa çağırırsınız? İndiki vaxtda mitinq elan olunmasını milli maraqlara uyğun hesab etmirəm. Kiməsə bu sözlərimə müxtəlif don geyindirə bilər. Bir məsələni deyim. Azərbaycan izdihamlı, böyük mitinglərin əksəriyyətinin təşkilatçısı və iştirakçısı mən olmuşam. Gedin arxiv sənədlərini qaldırın, görəcəksiniz. İndi çox həssas dövərdən keçirik. Belə dövərdə müdaxilələr bu cür formada olur. Sən yatmısan, yatmısan, seçki, Qarabağ, 4 kənd, İran-İsrail, Türkiyə məsələsi olduğu vaxtda ortaya çıxırsan. Türkiyədə AK Partinin bədrəməsi Azərbaycanın dünyada bədrəməsi deməkdir. Bunu açıq kontekstlə deyirəm. Belə bir məqamda "vay yadımdan çıxıb" mitinq edərkən... Niyə? Bu yüz faiz təsadüf deyil. Azərbaycanda vəziyyətin gərginləşməsində, Azərbaycanın hücum diplomatiyasından geri addım atmasının maraqlı olan dairələr var. Bu birmənalı şəkildə belədir. Ona görə də tez bir zamanda parlament seçkisi keçirib, bütöv bir halda bu situasiyada mövqeyimizi tutmalıyıq".

Qafar SƏFƏRLİ, Musavat.com

Aprelin 15-də 2024-cü ilin noyabr ayında Azərbaycanda keçiriləcək BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası ilə bağlı COP29-un baş qərar-gahında ilk mətbuat konfransı keçirilib.

Konfransa hazırlıq işlərindən danışan Muxtar Babayev bildirib ki, COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycanın milli və beynəlxalq səviyyədə apardığı siyasətə, o cümlədən iqlim dəyişikliyi probleminin həllinə töhfə vermək səylərinə beynəlxalq ictimaiyyətin etimadının təzahürüdür. Azərbaycanın dünya ölkələrinin yekdil dəstəyi ilə COP29-a sədrliyini özünə götürdüyünü deyən M.Babayev qeyd edib ki, ölkəmiz COP29-a sədrliyi və ev sahibliyi çərçivəsində iqlim dəyişikliyi mövzusunda global həmrəyliyin gücləndirilməsi istiqamətində davamlı fəaliyyət nümayiş etdirməkdə.

M.Babayev yaşıl keçidin Azərbaycanın milli prioritetləri sırasında olduğunu da bildirərək xatırladı ki, ölkəmiz metan emissiyalarının azaldılması üzrə öhdəliyi dövlətlərin könlü qəbul etməsinə nəzərdə tutan Qlobal Metan Öhdəliyi təşəbbüsünə qoşulub və 2030-cu ilədək elektrik enerjisinin qoyuluş gücündə bərpaolunan enerjinin payının 30 faizə çatdırılmasını hədəf kimi müəyyənləşdirib. Həmçinin M.Babayev xatırladı ki, Azərbaycan baza ili (1990) ilə müqayisədə 2030-cu ilə qədər istilik effekti yaranan qazların emissiyalarının 35 faiz, 2050-ci ilə qədər isə 40 faiz azaldılmasını hədəfləyib.

Bu gün Azərbaycanın özünün də global dünyanın tərkib hissəsi olaraq iqlim dəyişikliyinin fəsadları ilə üzləşdiyini deyən M.Babayev çaylarımızda və Xəzər dənizində suyun azalması, səhralaşma kimi problemləri vurğulayıb.

“Yaşıl keçid Azərbaycanın milli prioritetləri sırasında” - nazir

COP29-un loqosu ictimaiyyətə təqdim olundu

Media ilə görüşdə COP29-dan gözlənilən yekun sənədlər üzrə danışıqların gündəliyinə də toxunulub. Danışığıqlar qrupunun rəhbəri və Azərbaycanın xarici işlər nazirinin müavini Yalçın Rəfiyev bildirib ki, Azərbaycan konfransa ev sahibliyi mandatı çərçivəsində bütün iştirakçı tərəflərlə danışıqlar prosesinə şəffaflıq, inklüzivlik və neytrallıq prizmasından yanaşır. COP29 danışıqlarının əsas

mövzuları, o cümlədən iqlim maliyyələşməsi bütün tərəflərlə əhatəli şəkildə müzakirə olunur və danışıqların uğurlu nəticələnməsi istiqamətində mümkün həll yolları üzərində fəal iş aparılır.

COP29-un baş icraçı direktoru Elnur Soltanov bu tədbirin yaşıl enerjiyə keçidin sürətləndirilməsi üçün geniş müzakirə və fəaliyyət platforması olacağını qeyd edərək, Azərbaycanın indiyədək bu istiqamətdə

götürdüyü öhdəliklərin icrası baxımından yeni imkanların yaranacağına əmin olduğunu bildirib. E.Soltanov qeyd edib ki, Azərbaycanın rolu, sadəcə, ev sahibi mandatı ilə məhdudlaşmayacaq və ölkəmiz konfransdakı danışıqlara da rəhbərlik edəcək. Bu mənada, bu ilin noyabr ayında bütün dünyanın diqqət mərkəzi Bakıda olacaq.

COP29 Əməliyyat Şirkətinin İdarə Heyətinin sədri və

Əməliyyatlar üzrə baş icraçı Nərimin Cəfəlova qeyd edib ki, ölkəmiz bugünkü müxtəlif beynəlxalq tədbirlərə ev sahibliyi edib. Lakin iştirakçı sayına və miqyasına görə COP29 Azərbaycanın ev sahibliyi edəcəyi ən böyük tədbir olacaq. O, bildirib ki, tədbirin keçiriləcəyi məkan kimi Bakı Stadionu seçilib. Bu qərar BMT (UNFCCC) ilə məsləhətləşmələr və əvvəlki COP tədbirlərinin təcrübəsi nəzərə alınaraq qəbul edilib. İndiyədək bu məkanda keçirilən böyükmiqyaslı tədbirlərdə infrastrukturun effektiv istifadəsi və dayanıqlılığı tam təmin edilib. Onun sözlərinə görə, COP29 zamanı təşkil olunacaq Göy və Yaşıl zonaların stadion

də aydınlıq gətirilərək bildirilib ki, bütün yerləşdirmə imkanları tezliklə vahid beynəlxalq platforma üzərindən təqdim ediləcək.

COP29-un İqlim Dəyişikliyi üzrə Yüksək Səviyyəli Çempionu Nigar Arpadarai vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin və özəl sektorun COP29-da iştirakından bəhs edərək, onların mühüm qərarların müzakirəsi və qəbuluna cəlb edilməsinin vacibliyini vurğulayıb.

COP29-un İqlim üzrə Gənclər Çempionu Leyla Həsənova çıxışında gənclərlə bağlı fəaliyyət istiqamətlərinin BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransında önəmli yer aldığını, bu sahədə mövcud təcrübələrin və global layihələrin əhəmiyyətini vurğulayıb.

Mətbuat konfransında COP29-un loqosu ictimaiyyətə təqdim olunub. Təqdimat zamanı bildirilib ki, COP29 sədrliyinin çoxşaxəli təşəbbüslər toplusunu özündə əks etdirən loqoda buta, yarpaq və su damlaları simvollarının sintezinə dayanaraq təbii resursların əhəmiyyəti kontekstində ekoloji həssaslığa və Azərbaycanın zəngin mədəni irsinə xitab edilib.

Kökləri Azərbaycan tarixi-mədəni irsinə dayanan buta motivi özündə davamlılıq və innovasiyanı ehtiva etməklə yanaşı, həm də keçmişlə gələcək arasında körpü salır. Butaların birləşməsi birliyi, illüstrativ su damlaları şəklində olan butalar isə özü-özlüyündə beş fərqli elementi ifadə edir - flora və fauna, hava və külək, su, enerji və kainat. COP29 loqosu iqlim çağırışlarının yüksəldiyi dövrdə bəşəriyyət və ətraf mühit arasında kəsintisiz əlaqənin, ekoloji cəhətdən həssas davranış və nəticəyönümlü fəaliyyətin əhəmiyyətini əks etdirir.

□ **Nigar HƏSƏNLİ, “Yeni Müsavat”**

Kişilərin yarısı pensiya almadan ölüb - yaş həddi aşağı salınacaqmı...

Vüqar Bayramov: “Vətəndaşların güzəştli şərtlərlə pensiyaya çıxmasının təmin olunmasını təklif edirik”

Azərbaycanda ötən il ərzində 60810 nəfər vəfat edib. Vəfat edənlərin 33157 nəfərini kişilər, 27653 nəfərini isə qadınlar təşkil edib. Kişilərin 47,8%-i və ya 15 min 872 nəfəri 65 yaşına, yəni pensiya yaşına çatmadan ölüb.

Məlumat üçün qeyd edək ki, 1 iyul 2020-ci tarixindən etibarən Azərbaycanda kişilər 65 yaşından sonra pensiyaya çıxır.

Azərbaycanda orta ömür 74 ildir. Belə olan halda ekspertlər təklif edirlər ki, ya pensiya yaşı azaldılmalı, ya da yığılmış kapitalın müəyyən hissəsi vətəndaşlara qaytarılmalıdır. Milli Məclisdə də bununla bağlı dəfələrlə müzakirə aparılıb. Xatırlatmaq yerinə düşər ki, bezi vətəndaşlar yığılmış kapitalın tam hissəsinin geri çəkilməsi ilə bağlı da təkliflər irəli sürüblər.

Milli Məclisin 29 martda keçirilən növbəti plenar iclasında “Əmək pensiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi birinci oxunuşda müzakirə edilərək qə-

bul olunub. **Deputat Razi Nurullayev konkret təkliflə çıxış edib:** “Təmsil etdiyim Milli Cəbhə Partiyasının təklifi budur ki, pensiya yaşı həm kişilər, həm də qadınlar üçün azaldılsın. Kişilər üçün 62, qadınlar üçün 60 yaş həddində müəyyənəldirilsin. Təklifimizin səbəbi isə vətəndaşlarımızla tələb olunan səviyyədə tibbi və sosial təminat verə bilməyimiz, son zamanlar isə

vətəndaşların pensiya yaşına çatmadan vəfat etməsi hallarının çoxalmasıdır. Digər məsələ isə pensiya yaşına çatmağa bir neçə ay, bir neçə il qalmış şəxslər vəfat edəndə onlara dəfn pulunun verilməməsidir. Bu məsələni bir dəfə burada qaldırıbmışdım və o zaman deyild ki, məsələ həllini tapacaq. Təklif edirəm ki, pensiya yaşına çatmağa 5 il qalmış dünyasını dəyişən şəxslərə də

dəfn pulu verilsin. Bununla bağlı daha çox müraziyyətlər daxil olur. Çünki son illər vətəndaşlar pensiya yaşına çatmadan dünyalarını dəyişirlər”.

Deputat Sabir Rüstəm-xanlı bildirdi ki, bütün əhalinin təqaüd yaşına nəzər yetirmək lazımdır: “Veteranlar bizə məktub yazır ki, dövlət bizim təqaüd yaşımıza yenidən baxsın. Heç olmasa, onların təqaüd yaşlarını

62-yə salmaq olar. Qadınların təqaüdü də baxmaq lazımdır. Bu yaş həddi Azərbaycan üçün çox böyük rəqəmdir. Deyirlər ki, Azərbaycan uzunömürlülər məskənidir, amma bu deyim artıq nağıllarda qalıb”.

Komitə sədri Musa Quliyev təkliflərə reaksiyasında bildirdi ki, dünyanın heç bir ölkəsində qanunvericilik çərçivəsində pensiya yaşının azaldılmasına baxılır. Komitə sədrinin sözlərinə görə, bu gün dünyada uzunömürlülük artır: “Pensiya yaşının azaldılması əvəzinə artırılması bu gün dünyada müzakirə olunur. Ona görə də azaldılması məsələsini gündəmə gətirəndə bunu nəzərə alarsınız”.

Millət vəkili Vüqar Bayramov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, pensiya islahatlarının dərinləşdirilməsi hər zaman aktual olan məsələlərdəndir. Millət vəkili xatırladı ki, 2024-cü ilin yaz sessiyasında da bu məsələ müzakirə olundu: “Daha tez pensiyaya çıxma hüququ olan vətəndaşların siyahısı genişləndirilib. Çoxuşaqlı ailələrdə yalnız xanımlar deyil, kişilərin də daha tez pensiyaya çıxma halları və hüquqları təsbit olundu. Bizim təklifimiz budur ki, differensial olaraq xanımlarla kişilərin pensiya yaşında fərq müəyyənəldirilsin. Xanımların pensiyaya daha tez çıxmasını təklif edirik. Eyni zamanda çoxuşaqlı ailə anlayışına baxılması və dəyişdirilməsi, həm də daha tez pensiyaya çıx-

maq hüququndan istifadə edən vətəndaşlarımızın siyahısının genişlənməsi və onlara daha tez pensiyaya çıxma hüququnun verilməsinə çalışırıq. Vətəndaşların güzəştli şərtlərlə pensiyaya çıxmasının təmin edilməsini təklif edirik. Eləcə də pensiya kapitalından istifadə imkanlarının şaxələndirilməsi və pensiya kapitalının belli hissəsindən varislərin yararlanması üçün imkanların yaradılması, pensiya kapitalına əlçatanlığın artırılması kimi məsələlər aktualdır. Milli Məclisin iclaslarında bu istiqamətdə müəmmadi təkliflər təqdim olunur”.

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfərlidə hesab edir ki, pensiya yaşına çatmadan vəfat edən vətəndaşın illərlə sosial müdafiə fonduna köçürdüyü vəsaitin taleyi qaranlıq qalmaqalı, qanunvericilikdə müvafiq tənzimləmə aparılmalıdır: “Vətəndaşların illərlə ödədiyi vəsaitə birbaşa çıxış imkanı olmalıdır. Verəsəlik hüququ olan ailə üzvlərinin sözügedən vəsaitə əlçatanlığı təmin olunmalıdır. İnsanlar çalışırlar 10, 15, bəzən hətta 40 min vəsait toplanır, lakin qanunvericilikdə bu məbləğin ailə üzvlərinə çatdırılması çox qeyri-müəyyən cümlələrlə ifadə olunub. Vətəndaşların, yaxud onların varislərinin Sosial Müdafiə Fondunda qalan vəsaitə çıxışı ilə əlaqədar sərəncam vermək hüququ qanunda açıq-aşkar ifadə olunmalıdır”.

□ **Nigar HƏSƏNLİ, “Yeni Müsavat”**

Azərbaycanın yerləşdiyi bölgə ətrafında situasiya getdikcə daha dramatik xarakter almaqdadır. Dünyada cərəyan edən müəkkəb proseslər, qanlı toqquşmalar fonunda isə ölkəmiz sanki azsaylı təhlükəsizlik adalarından biri kimi qalmaqdadır.

III dünya savaşı - Azərbaycan üçün "təhlükəsizlik yastığı" necə olmalı...

Elçin Mirzəbəyli: "Rəsmi Bakının "iki od" arasında qaldığını düşünmürəm"
Abutalıb Səmədov: "Ölkəmiz daim bu məsələlərdə neytral mövqe tutub və dəfələrlə bəyan edib ki,"

Bu da məntiqlidir. Mühərribədən təzəcə çıxmış, ərazisini yenidən işğaldan azad etmiş və əsas diqqətini Qarabağda böyük quruculuq və qayıdışa yönəlmiş ölkənin daha bir mühərribə nəyinə gerek? Ancaq əfsus ki, çox şey bizim iradəmizdən asılı deyil.

Əlbəttə, Rusiya-Ukrayna, Yaxın Şərq (İsrail-İran) müharibələri, Afrikada gərginliklər və s. bütün bunların fonunda ərazi bütövlüyü və suverenliyi bərpa etmiş Azərbaycanın sabit, dayanıqlı inkişafı, təhlükəsizliyinin təmin olunması böyük çevrələrin ürəyincə deyil. Onlardan biri də qonşu İrandır. Üstəlik, Qarabağ probleminin həlli ilə Azərbaycan öz təhlükəsizliyini daha da möhkəmlətməmiş olur.

Ancaq biz global proseslərdən ayrı, avtonom yaşaya, mövcud ola bilmərik. Acı gerçəklik belədir ki, beşəriyyət faktiki üçüncü dünya mərhələsinə girib. Hadisələr isə əsasən şimal-və-mühərribəsi ə cənub qonşularımızın iştirakı ilə baş vermektedir. Əslində dünyanın bölünməsi prosesi gedir.

Bundan əlavə, sirmə deyil ki, Fransa başda olmaqla, bəzi xarici güclər Cənubi Qafqazı da qarışdırmaq, döyüş meydanına çevirmək planları üzərində işləyir. Bu yöndə Ermənistandan maşa kimi istifadə edilir. Ermənistanın Avropa İttifaqı missiyasının, 5 aprel üçtərəfli Brüssel görüşünün bu xüsusiyyəti xoşməramlı olmadığı da məlumdur.

Təsədüfi deyil ki, Azərbaycan, Türkiyə və Rusiya

İrəvanın Qərblə bu təhlükəli "işbirliyi" və oyunlarına sərt reaksiya verib və xəbərdarlıq edib. O sırada Azərbaycan regionda həyata keçirilməsinə cəhd edilən bu kimi mərkəzi planlara qarşı qəti mövqe sərgiləyib. Çünki Bakının əsas hədəf-məramı regionda daimi sülh, sabitlik və çox-

nın yaşaması aydındır və BMT Baş Assambleyasının qəbul etdiyi qərarlara sükənir. Digər mühüm aspekt bölgəyə xarici güclərin müdaxiləsi və Ermənistanın Qərbin pladsdarına çevrilməsi istiqamətində edilən cəhdlərlə bağlıdır ki, indiki halda həm Azərbay-

məyə çalışan var".

"Alyans" Araşdırma Mərkəzinin sədri Abutalıb Səmədov bildirdi ki, İranla İsrail arasında yaranmış gərginlik Azərbaycan üçün kifayət qədər təhlükəli bir vəziyyət yaradır. İsrail hələ ki İrana cavab verməyib: "Ancaq

vermək ehtimalı çox yüksəkdir. Çünki əlinə belə bir bəhanə düşüb, İranın nüvə silahını əldə etmək üzrə olduğunu anlayırlar və nəyin bahasına olursa-olsun onun qarşısını almaq istəyirlər. İranın İsrailə dronlarla, raketlərlə hücumu belə bir əsas verə bilər ki, İranın nüvə obyektlərinə aviasiya ilə hücum təşkil olunsun. Azərbaycan daim bu məsələlərdə neytral mövqe tutub və dəfələrlə bəyan edib ki, Azərbaycan ərazisindən İrana qarşı heç kim istifadə eləyə bilməz. Yeni belə bir təminat verilib. Baxmayaraq ki, İran bizi Zəngilan ərazisində tikilən İsrail heyvan fermasının guya kəşfiyyat mərkəzi olması günahtandır. Ancaq Azərbaycan təminat verir ki, bizim ərazimizdən İrana qarşı hərbi məqsədlərdən heç kim istifadə eləyə bilməz. İkinci təminatımız təbiidir ki, Azərbaycanın hərbi gücünün artırılmasıdır. İranın atdığı ballistik və qanadlı raketlərin az qala hamısını İsrail hava hücumundan müdafiə sistemi sıradan çıxardı. Azərbaycan da belə təhlükəsiz hava hücumundan müdafiə sistemi qurmaq istiqamətində hərəkət edir, bu istiqamətdə İsrailə sıx əməkdaşlığımız var. Güman edirəm ki, bizim üçün ən güclü, ən etibarlı təhlükəsizlik yastığı apardığımız düzgün neytral siyasətdir. Azərbaycan heç bir dövlətin əlində alətdə çevrilməyib, xarici müşahidəçilər adı ilə kəşfiyyatçıları öz ərazisində yerləşdirməyib, Rusiya sülhməramlılarının gətməsi üçün də addımlarını atıb və sülhməramlıları müddət başa çatanda gedəcəklər. Bu baxımdan birinci bizim əsas güvənli təhlükəsizlik yastığımız yürütdüyümüz müstəqil siyasətdir. Biz neytral mövqe tuturuq. İkincisi, təbiidir ki, hərbi gücümüzün artırılmasıdır. Xüsusilə hava hücumundan müdafiə sisteminin gücləndirilməsidir və Türkiyə ilə əməkdaşlığımızın gün-gündən inkişaf etməsidir ki, bu da bizim üçün son dərəcə mühüm əhəmiyyətə malik olan amildir".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Zakir Həsənovun kritik İordaniya səfəri - İran dronları göydə uçarkən...

Hərbi ekspert: "İordaniya ilə əməkdaşlığın daha da dərinləşməsi ölkəmizin maraqlarına uyğundur"

Azərbaycanın müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov həftəsonu İordaniya Həşimilər Krallığına rəsmi səfər edib. Müdafiə Nazirliyindən verilən xəbərlərə görə, səfər çərçivəsində Zakir Həsənov İordaniya Silahlı Qüvvələrinin Birləşmiş Qərargah Rəisləri Komitəsinin sədri general-mayor Yusif Əhməd Al-Hnaiti ilə görüşüb.

Geniş tərkibdə keçirilən görüşdə hərbi, hərbi texniki sahədə əməkdaşlıq, eləcə də qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər müzakirə edilib. Görüşün sonunda müdafiə sahəsində əməkdaşlığa dair Saziş imzalanıb.

Səfər çərçivəsində nazir həmçinin Kral II Abdullah Xüsusi Əməliyyatların Təlimi Mərkəzində olub. Mərkəzdə baş direktor, polkovnik Nael Alşirratla görüş keçirilib, bir sıra məsələlərə dair geniş fikir mübadiləsi aparılıb. Müdafiə nazirinin mərkəzin əsas fəaliyyət istiqaməti və burada yaradılan şəraitlə bağlı ətraflı məlumat verilib.

Nazir daha sonra Kral Hərbi Hava Qüvvələri Komandanlığına gəlib. Zakir Həsənov burada İordaniyanın Kral Hərbi Hava Qüvvələri Komandanı general-mayor Məhəmməd Hyasatla görüşüb. Görüşdə hərbi, hərbi təhsil və hərbi texniki əməkdaşlığın inkişaf perspektivləri müzakirə edilib.

Azərbaycanın müdafiə naziri İordaniya Kralı II Abdullah ibn Al Hüseynlə də görüşüb. Müdafiə naziri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin salamlarını çatdırıb. Görüşdə İordaniya ilə bir çox sahələrdə olduğu kimi hərbi sahədə də əməkdaşlığın vacibliyi vurğulanıb. Diqqətçəkicidir ki, nazir İordaniyada iken İran İsraili raket və dron atəşinə tutub. Dronların mühüm bir hissəsi isə məhz İordaniya səmasında vurulub.

Azərbaycanı bu ərəb ölkəsi ilə hərbi sahədə hansı maraqlar birləşdirir?

Hərbi ekspert Ramil Məmmədli "Yeni Müsavat"a deyib ki, Azərbaycanın Yaxın Şərqdə yerləşən ölkələrlə, xüsusilə də İordaniya ilə hərbi sahədə bir sıra addımları

olub: "44 günlük Vətən müharibəsi ilə əlaqəli hərbi sahədə bir çox ölkələrlə əməkdaşlığımız olub. İordaniya ilə yanaşı İraq, Səudiyyə Ərəbistanı, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri də bu sırada olub. İordaniya hərbi kontekstdə idarə olunan monarxiyadır. İordaniya ordusunun potensialı da digər ərəb ölkələrinin ordularından fərqlidir. Ölkə daha mobil, daha effektiv orduya malikdir. Bu baxımdan Azərbaycanla İordaniya arasında əməkdaşlığın daha da dərinləşməsi ölkəmizin maraqlarına uyğundur. Nəzərə almaq lazımdır ki, İordaniya ərəb dünyasının olduqca strateji əhəmiyyət kəsb edən bölgəsinə yerləşir. İordaniya Səudiyyə Ərəbistanı, İsrail, İraq və Suriya ilə qonşudur. İordaniyanın hərbi kontingenti içində Hərbi Hava Qüvvələri xüsusilə seçilir. Bu, İordaniya kralı II Abdullahın hərbi pilot olması, hər zaman bu sahəyə diqqət yetirməsi ilə bağlıdır. İordaniyada Hərbi Hava Qüvvələri xüsusi qoşun növü hesab olunur. İordaniya Hərbi Hava Qüvvələri Qərb təcrübəsini mənimsəyiblər. Bundan başqa, SSRİ var olduğu dövrdə İordaniya ilə hərbi sahədə yaxşı münasibətləri olub. Bütün bu sadalananlar İordaniyanın güclü, çevik Hərbi Hava Qüvvələrinə sahib olmasına şərtləndirib".

Hərbi ekspert deyib ki, İordaniya hərbi-texniki sahədə də böyük potensiala malikdir: "İordaniya hərbi texnikaların modernləşməsi və əsaslı təmiri sahəsində də uğurlu ölkələr sırasındadır. Onunla əməkdaşlıq Azərbaycana böyük töhfə verə bilər. Azərbaycanla İordaniya arasında hərbi sahədə saziş imzalanıb və bu, gələcək əməkdaşlıq üçün önəmlidir".

Hərbi ekspert İordaniya üzərindən bir sıra məhsulların satın alınması baxımından da əlaqələrin genişlənməsinin vacibliyini vurğulayıb.

□ **Elsən MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

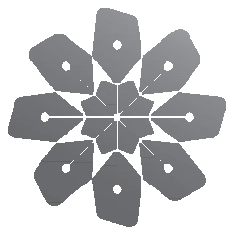
rəfli əməkdaşlıqdır. Azərbaycan səmimi şəkildə bölgədə açar dövlət olaraq, sabitləşdirici faktor qismində çıxış edir. Bəs bölgə və ətrafında getdikcə daha da qəlizləşən durumda Azərbaycan dövlətinin izləməli olduğu kurs necə olmalıdır? Erməni faktoru də nəzərə alınmaqla, bizi konkret hansı təhlükələr təhdid edir və onları dəf etmək və ya onlardan uqurla yayınmaq üçün ənənəvi balans siyasəti kifayət edəcəkmi? Faktiki "iki od" arasında qalan Azərbaycan üçün ən etibarlı "təhlükəsizlik yastığı" nədir?

Politoloq Elçin Mirzəbəyli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, ölkəmizin Cənubi Qafqaz və ətraf regionda baş verən proseslərə aydın münasibəti var və rəsmi Bakı ziddiyyətlərin beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə uyğun, danışıqlar yolu ilə aradan qaldırılmasını zəruri hesab edir. Əgər söhbət İran-İsrail münasibətlərinin indiki səviyyəsindən və Fələstin məsələsindən gedirsə, bununla bağlı da Azərbaycan-

can, həm Türkiyə, həm də Rusiya bu məsələ ilə bağlı öz mövqelərini açıq və bir-mənalı şəkildə ifadə ediblər: "Hələlik İran yayındırıcı bəyanatlarla kifayətlənməyə, Gürcüstan isə vaxt qazanmağa çalışır. Bütün hallarda, bölgənin iki mühüm geostrateji mövqeyə malik dövlətinin - Türkiyə və Rusiyanın regiondakı status-kvo ilə bağlı Azərbaycanla ortaq mövqeyə malik olmaları rəsmi Tehranın da heç bir perspektivi olmayan manevrlərinə öz təsirini göstərəcək. Mövcud reallıqlar çərçivəsində, xüsusilə də İsrailə yaşanan son insidentin göz önünə sərgilədiyi mənzərədən sonra İranın ənənəvi davranışlarında müəyyən korrekslər edə biləcəyi ehtimalı var.

Bütün bunları və ölkəmizin xarici siyasət kursunun kifayət qədər çevik olduğunu, milli maraqlara söykəndiyini nəzərə alsaq, Azərbaycanın "iki od" arasında qaldığını düşünmürəm. Zənnimcə, hazırda "iki od" yoxdur. "Bir od" və bir də özünü od kimi göstər-

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Azərbaycan Respublikasının dünya
birliyinə integrasiyası, region ölkələri
və digər dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla
əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi**

Bildirilib ki, Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Belarusa işgüzar səfəri çərçivəsində Minskə Müstəqil Dövlətlər Birliyinin (MDB) Xarici İşlər Nazirləri Şurasının iclasında çıxış edib. XİN başçısı çıxışı zamanı Azərbaycanın qarşidan gələn COP29-a ev sahibliyi etməsi, MDB-2025 Oyunlarının Gəncə şəhərində keçirilməsi, eləcə də Laçın şəhərinə MDB-nin mədəniyyət paytaxtı statusu verilməsi üçün müraciətlə bağlı görülən işlər barədə məlumat verib.

Laçın şəhərinə MDB-nin mədəniyyət paytaxtı statusu verilə bilər. Bu barədə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin X hesabında paylaşım edilib.

Qeyd edək ki, bundan öncə 2022-ci il martın 31-də Türkiyə Respublikasının Bursa şəhərində Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatına (TÜRKSOY) üzv ölkələrin Mədəniyyət Nazirlərinin Daimi Şurasının növbədənəkar iclasında Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşa şəhəri 2023-cü il üçün "Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan edilmişdi.

Memarlıq və şəhərsalma sənətinin 270 illik tarixə malik parlaq incisi olan və Azərbaycan xalqı üçün yüksək mədəni-mənəvi dəyər kəsb edən Şuşaya xüsusi ehtiramın təzahürü kimi bu qərar bütün Türk dünyasının birlik və həmrəyliyinə yeni rəmzinə çevrilməklə, türk xalqları arasında əməkdaşlıq perspektivlərinin daha da genişləndirilməsi işinə öz

töhfəsini verdi.

Türk dünyası birliyinin təmin olunması, ortaq milli dəyərlər ətrafında birləşdirilməsi kimi böyük əhəmiyyət daşıyan bir işin uğurlu davamında bu hadisənin ciddi təsiri oldu. Sözügedən il ərzində türkdilli xalqlar və ölkələr arasında mədəniyyət, incəsənət sahəsində əlaqələrin inkişaf etdirilməsi istiqamətində böyük işlər görüldü. Azərbaycan Prezidentinin müvafiq sərəncamından irəli gələn tədbirlər keçirildi.

2023-cü il sentyabrın 25-də isə Qəter Dövlətinin paytaxtı Doha şəhərində keçirilən İslam Dünyası Mədəniyyət Nazirlərinin 12-ci Konfransında Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşa şəhəri 2024-cü il üçün "İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan edildi. Bu qərar Azərbaycanın tarixi-mədəni, ictimai-siyasi həyatının mühüm mərkəzlərindən biri olub İslam mədəniyyətinin zənginliklərini

İnteqrasiya, əməkdaşlıq

ÜSAVAT
N 63 (8436) 16 aprel 2024

Şuşa və Laçının Azərbaycanın dünya ilə əlaqələrində rolu

Elman Nəsirov: "Bunlar tək-cə mədəni hadisə kimi deyil, həm də siyasi hadisə kimi dəyərləndirilməlidir"

doğun təzahür etdirən Şuşaya xüsusi ehtiramın ifadəsi idi və İslam dünyasının həmrəyliyinə yeni rəmzinə çevrilməklə qarşılıqlı əməkdaşlıq münasibətlərinin daha da genişləndirilməsində özünəməxsus rol oynadı.

Bütün bunlar işğaldan azad edilmiş şəhərlərimizin Azərbaycanın dünyaya tanınmasında, həmçinin Azərbaycanın bir sıra regional və beynəlxalq təşkilatlarla, dövlətlərlə əlaqələrinin dərinləşməsinə də mühüm rol oynadığının göstəricisidir.

Bu barədə Milli Məclisin deputatı Elman Nəsirov "Yeni Müsavat"a şərhində bildirdi ki, Şuşanın 2023-cü ildə "Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan edilməsi hadisəsinin çox böyük siyasi mənası var idi: "Bu, tək-cə mədəni hadisə deyildi. Bütün dünya, Türk dünyası bir daha onun fərqlində oldu ki, Şuşa şəhəri tarixi Azərbaycan torpağıdır və türk mədəniyyətinə böyük töhfələr vermiş şəhərdir.

Eyni zamanda 2024-cü ildə Şuşa şəhərinin həm də "İslam dünyasının mədəniyyət

paytaxtı" elan edilməsi də böyük hadisə idi. Nəzərə alsaq ki, İslam dünyasında təxminən iki milyard nəfərə yaxın insan yaşayır, 57 müsəlman dövləti var, Şuşa şəhərinin "İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı" statusu daşması heç şübhəsiz bu tarixi Azərbaycan şəhərinin müsəlman dünyasının tərkib hissəsi Azərbaycanın məxsus olduğunu bu qədər böyük bir areala nümayiş etdirmiş oldu. Eyni zamanda 30 ilə yaxın Şuşanın Ermənistanın işğalı altında olması faktını da bütün müsəlman dünyası

bir daha bilmiş oldu. Bütün bunlar olduqca önəmli, ölkəmizin tanıdılması, reallıqların nədən ibarət olduğunu çatdırılması baxımından önəmli hadisələrdir.

İndi isə gələn il üçün Laçın şəhərinə "MDB-nin mədəniyyət paytaxtı" statusunun verilməsi məsələsi müzakirə olunur. Bunun da reallaşacağına inanıram. Və bunun reallaşması növbəti dəfə onun göstəricisi olacaq ki, işğaldan azad edilmiş Azərbaycan şəhərləri dünyaya təqdim olunur. Bu qədim şəhərlərimiz dünyaya təqdim olunduqca proses həm də Azərbaycanın dünya ilə, dünyanın müxtəlif təşkilatları ilə əlaqələrinin yeni formada dərinləşməsi mənafeyinə xidmət göstərir. Ona görə də bu hadisələr çox qürurverici hadisələrdir. Bu hadisələr bir daha onu göstərir ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərimiz müsəlman və Türk dünyası ilə yanaşı, MDB ölkələri üçün mədəniyyət baxımından böyük cəzbedicilik potensialına, Azərbaycanı tanımaq imkanına malikdir. Ona görə də hesab edirəm ki, bu hadisələr tək-cə mədəni hadisə kimi deyil, həm də siyasi hadisə kimi dəyərləndirilməlidir".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Etibar SEYİDAĞA

YUNESKO-nun rəhbəri dəyişir - Azərbaycanca münasibət dəyişəcəkmi...

Deputat: "Ümid edirik ki, Misir əsilli Xalid El-Enani ən azından keçmiş rəhbər kimi davranmayacaq və..."

Aprelin 12-də Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov YUNESKO baş direktoru vəzifəsinə Misirdən olan namizəd Xalid əl-Ənanini qəbul edib. Görüşdə Azərbaycan və YUNESKO arasında əməkdaşlıq gündəliyində duran aktual məsələlər və ölkəmizin mövqeyi, Azərbaycanın irəli sürdüyü təşəbbüslər, eləcə də regional məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

C.Bayramov Azərbaycanın YUNESKO-ya üzv olduğu tarixdən etibarən təşkilatın fəaliyyətinə, o cümlədən mədəniyyətlərarası dialoqun inkişafına və təşviqinə mühüm töhfələr verdiyini diqqətə çatdırıb. Misirin namizədinin seçki proqramında nəzərə alması məqsəduyğun hesab edilən məsələlər barədə tövsiyələrimiz təqdim edilib.

Nazir həmçinin keçmiş Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin tarixi, Azərbaycan ərazilərinin işğalı faktı, postmünaqişə dövründə regionda mövcud vəziyyət barədə qarşı tərəfi ətraflı məlumatlandırıb, Ermənistan tərəfindən ölkəmizin mədəni irsinin məhv edilməsindən bəhs edib.

Elə həmin gün Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan İrəvanda Xalid əl-Ənanini qəbul edib. Bu barədə nazirliyin mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Yada salaq ki, mənzil-qərarı Parisdə yerləşən, BMT qu-

rumu YUNESKO-ya illərdir qatı ermənipərəst Odr Ozule rəhbərlik edir. Təsədüfi deyil ki, onun dövründə təşkilat nəinki Ermənistan, hətta işğaldan azad edilən ərazilərdə Azərbaycan mədəni-tarixi irsinin dağıdılması faktlarını qeydə almaqla bağlı rəsmi Bakının çoxsaylı müraciətlərinə məhəl qoymayıb. Əksinə, yalnız mifik "erməni irsi" ilə bağlı söylər göstərib və göstərməkdədir.

Bəs Xalid əl-Ənani kimdir?

53 yaşlı Xalid əl-Ənani ixtisasca misirşünasdır. Fransada magistr, İtaliyada doktorantura təhsili alıb. 2011-ci ildən Helvan Universitetinin professorudur. Palermo Universitetində qədim Misir dilini tədris edib. Berlindəki Alman Arxeologiya İnstitutunun müxbir üzvüdür. Bundan başqa, həmçinin Fransa Şərq Arxeologiyası İnstitutunun (IFAO) köməkçi elmi işçisi və direktorlar şurasının üzvü olub. 2016-cı ildə Misirdə Qədim və Orta Əsrlər İrsi Nazirliyi ona tapşırılıb. İşlədiyi

müddətdə o, Böyük Misir Muzeyinin tikintisini öz üzərinə götürüb. Baron Empeyn Sarayı, Yunan-Roma Muzeyi və Eliyahu Hanavi sinaqoqu kimi digər tarixi binaların təmiri üçün vəsait təmin etməyi bacaran şəxsdir.

Onun Azərbaycana münasibəti necədir? Bakı onun namizədliyini dəstəkləyəcəkmi? Xalid əl-Ənaninin UNESCO-ya baş katib seçilməsi ilə ölkəmizə münasibət yaxşıya dəyişəcəkmi?

Demokratik Maarifçilik Partiyasının sədri, deputat Elşən Musayev misirli namizəddən Azərbaycanın gözləntilərinin çox olduğunu qeyd etdi: "Əlbəttə ki, YUNESKO-dan gözləntilər hər zaman olub və bu gün də var. Eyni zamanda bizim bu

təşkilatdan istədiyimiz heç də ayrıcalıq, xüsusiyyət deyil, sadəcə, ədalətli yanaşmadır. Yeni faktlara əsaslanırsınız, reallığı görürsünüz, sübutlara istinadən qərar versiniz. Və niyə bu məsələni xüsusi vurğulayıram, qabardıram? Çünki illər boyunca belə olmayıb. YUNESKO kimi ciddi bir qurum belli zaman kəsiyində proseslərə ya etinasız yanaşıb, ya da birtərəfli. Ona görə bizim yeni namizəddən yeganə tələbimiz, məhz ədalətli mövqedir, erməni hiyləsinə uymamaqdır, təsir altına düşməməkdir.

Ümid edirik ki, Misir əsilli Xalid əl-Ənani ən azından keçmiş rəhbər kimi davranmayacaq və bütün mövzulara, məsələlərə obyektiv qiymət verəcək. Çünki

insanların, regionun, tarixi və mədəni irsin həmin obyektivliyə çox böyük ehtiyacı var. Bir məqamı da xüsusi qeyd etmək yerinə düşər ki, Azərbaycan YUNESKO ilə əməkdaşlıq kontekstində öz üzərinə düşən hər şeyi ən mükəmməl şəkildə icra edib, mədəniyyətlərarası dialoqun inkişafında və ümumiyyətlə, təşkilatın fəaliyyətində aktiv rol oynayıb, hörmət və etimada əsaslanan qarşılıqlı münasibətlərin formalaşmasında maraqlı olub. Buna görə də YUNESKO həm Azərbaycanın bölgədəki nüfuzunu, həm haqqa və ədalətə sۆykənən mövqeyini, həm də bütün bəşəriyyət üçün dəyərli olan təkliflərini, təşəbbüslərini nəzərə almalı, gələcəkdə bizimlə sıx əməkdaşlığa səy göstərməlidir.

Bir daha təkrar edərim, yeni namizəddən və ya növbəti rəhbərdən gözləntilərimiz yaxşı mənadada çox böyükdür. Həmin gözləntilərin nə qədər doğrulub-doğrulmayacağı isə düşünürəm ki, Xalid əl-Ənaninin fəaliyyətinin ilk dönmindən belli olacaq".

Keçmiş deputat, siyasi təhlilçi Sona Əliyeva "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, YUNESKO-nun baş direktoru postuna namizəd olan Xalid əl-Ənaninin olduqca rəngli karyerası mövcuddur: "Əl-Ənani nazir işlədiyi müddətdə tarixi abidələrə qarşı vandalizm elementlərinə qarşı kəskin mövqedə dayanıb. Bu baxımdan, hesab edirəm ki, Ermənistanın 30 illik işğalı dövründə dağıdılmış tarixi abidələri

misirə bağlı YUNESKO-nun baxışını dəyişə biləcək. Üstəlik, burada Şərq mədəniyyətinə hamilik missiyası da göz önünə gətirilməlidir. YUNESKO son 5 ildə Azərbaycana və onun mədəniyyətinə qarşı kəskin mövqedə dayanıb. Səbəbi isə qurumun başındakı şəxsin ermənipərəst olması və erməni lobbisinin donoruğu ilə vəzifədə qalmasıdır. Fikrimcə, Odr Ozuledən fərqli olaraq əl-Ənani Azərbaycana və onun mədəniyyətinə münasibətdə neytral mövqe sərgiləyəcək. Hətta işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdəki dağıdılmış tarixi abidələrimizlə bağlı işğalçı Ermənistanla müəyyən təzyiqlərin edilməsi də mümkündür. Hətta bu istiqamətdə bir sıra sənədlər də qəbul edilə bilər. Bu şəxs son illərdə sükkunət nöqtəsində dayanan YUNESKO-Azərbaycan əlaqələrinə yeni töhfələr vermək iqtidarındadır. Bu baxımdan, ilk olaraq misirli alimin həmin postda yüksək səs çoxluğu ilə qalib gəlməsi, müsəlman ölkələrin onun seçkilərdə zəfər çalması üçün əlindən gələni etməsi vacibdir. Hətta təşkilata sədr seçilsə, birbaşa Ənaninin işğaldan azad olunmuş ərazilərə səfərlərini də təşkil etmək mümkündür. Düşünürəm ki, xarici işlər naziri onunla Bakıda yox, Şuşada da görüşə bilər. Bizim dağıdılmış və məhv edilmiş mədəni irsimizlə bağlı kataloqlar misirli namizədə təqdim olunmalı, bu işlə əlaqədar onun yaddaşında mövzu ilə bağlı ümumi fon yaradılmalıdır".

Q Cavanşir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

Arvadı döyməyə dövlətin diqqəti artdı

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Məişət zorakılığı haqda qanunvericiliyə dəyişiklik edilib, cəzalar bir az sərtləşdirilib. Çox dərinə gedib rəqəmləri yazmaq, onsuz qarğa dilində olan maddələri burada sadalayıb oxucuları dolaşdırmaq istəmirəm, qısaca onu qeyd edirəm ki, məişət zorakılığına görə mütləq yazılı xəbərdarlıq edilməlidir. Belə xəbərdarlıq etməyən hakimiyyət nümayəndələri cəzalanacaq və sairə. Özlüyündə yaxşı haldır. Lakin bunun xeyri olacaqmı? Şübhə edirəm.

İlk növbədə, məişət zorakılığı anlayışı nədir, onu hörmətli oxucular üçün yenidən yazaq: bu zorakılıq ailə, yaxın qohumlar arasında (keçmiş və indiki) olan fiziki, psixoloji zorakılıq və əziyyətləri nəzərdə tutur. Örnək üçün, kimsə arvadını döyür. Ana uşağı çırpır. Arvad ərin başını yeyir. Qayınana gəlinin gününü göy əskiye bükür və sairə. Maşallah, bizim qədim şərqli, müsəlman mentalitetindən irəli gələn hər cür çeşiddə, növdə zorakılıq üsullarımız vardır. İndi isə qanunla icra hakimiyyətinə məişət zorakılığına daha güclü nəzarət etmək səlahiyyəti verilir. Guya, məsəl üçün, Nəsimi rayon icra hakimi günəşni Papanin küçəsində arvadını döyən Məmmədəğaya baş çək-məli, ona dəyərli məsləhətlərini verməlidir.

Bəs o icra hakiminin özü zorakılığın banisidirsə, nə etməli? Xalq ona etibar edib dərdini deyəcəkmi? İcra nümayəndəsi belə insanları qəbul edəcəkmi?

Dəyişikliyə görə mühafizə orderi verilməsinin müddəti də artırılmış. Qabaq neçə gün olub, indi neçə günə çıxacaq - açığı, heç maraqlı gəlmədi. Nəyə görə? Ona görə ki, xalqın çoxu heç bu order nəməndir, onu bilmir. Bu istiqamətdə maarifçilik, təbliğat sıfırıdır (elə mən özüm yazıya yuxarıdakı başlıq qoymasam, neçə nəfər oxuyardı?) Mühafizə orderi, qısa yazsam, belə bir zaddır: tutalım, ər-arvad boşanıb, lakin ər qəmiş olub yazıq qadından əl çəkmir, onu izləyir, öldürməklə hədələyir və sairə. Bu zaman qadın polisə müraciət edə və mühafizə orderi ala bilər. Həmin order müəyyən müddət ərzində o erkəyin keçmiş arvadına yaxınlaşmasını, izləməsinə qadağan edir. Qadağanı pozsa, artıq inzibati yox, cinayət məsuliyyəti daşıyır və 3 il, 5 il (misal üçün) həbs edilir. Rəqəmlərə baxaq, o zaman ölkəmizdə bu işə nə dərəcədə "ciddi" yanaşıldığını aydın görürük.

2020-ci ildə 40, 2021-ci ildə 73, 2023-cü ildə isə cəmi 83 nəfərə mühafizə orderi verilib. İndi medalın, daha dəqiqi, zopanın o biri üzünə-ucuna baxaq. 2023-cü ilin rəsmi statistikasına görə məişət zorakılığı qurbanı olan və öldürülən qadınların sayı əvvəlki illərə nisbətən 25 faiz artıb, 51 nəfər olub. 2022-ci ildə bütün cinayətlər nəticəsində zərərçəkən 25449 nəfərin 1475-i və ya 5,8 faizi məişət zorakılığı ilə bağlı cinayətlərdən zərərçəkənlər olub.

Kəsə yazsaq, 1475 zərərçəkən var və mühafizə orderi alanlar cəmi 83 nəfərdir. Deməli, ya camaat hökumətə etibar edib mühafizə üçün müraciət eləmir, iş ölüb-öldürməyə qədər gedib çıxır, ya da müraciətlər var, lakin qeydə alan yoxdur.

Maraqlıdır, son aprel dəyişikliyinə dövlət baba bu işə də guya diqqət ayırıb. Məsələn, məişət zorakılığını törətmiş şəxsə bu əməli təkrarlamaması üçün yazılı xəbərdarlığın edilməməsi və ya zərərçəkmiş şəxsə qısamüddətli mühafizə orderinin verilməməsinə görə vəzifəli şəxslər cərimə ediləcək. Əla, fısıqırıq, möhtəşəm, alqışlar, hamı ayağa qalxır! Ancaq o cərimə, sizcə, nə qədər olacaq? Buyurun: üç yüz manatdan beş yüz manatadək. İcra hakimləri və polis reisləri üçün bir cupbulu səhər yeməyi hesabı.

Məişət zorakılığı ilə üzleşən qadınlar çox vaxt əlacsız qalıb barışıq ərizəsi yazırlar. Məişət zorakılığının artmasında süni mental dəyərlərin, əbləh sosial-psixoloji basqıların, xurafat və dinin, iqtisadi problemlərin rolu böyükdür. Lakin bunlar yeni dəyişikliklərdə görünmür.

Rusiya və onun satelliti Ermənistan arasında informasiya savaşları davam edir. Hələ ki "qərbçi" baş nazir Nikol Paşinyanın Qərblə oyunu sonuncunun ümidlərini və gözləntisini doğrultmayıb, İrəvanın Rusiya orbitindən uzaqlaşması baş verməyib.

Bunu o vaxt söyləmək mümkün olacaq ki, Ermənistanından Rusiya hərbi kontingenti çıxarılacaq, onun xarici sərhədlərini ruslar yox, öz hərbiçiləri qoruyacaq.

Moskva-İrəvan münasibətlərinin gələcəyindən danışan **rusiyalı ekspert Aleksey Martinov** hesab edir ki, Kreml hələlik heç bir kəskin addım atmayacaq. "Çünki Rusiya, ümumiyyətlə, emosional düşüncələrə meyilli deyil, baxmayaraq ki, Paşinyanın yeni Qərb dostları tərəfindən fəal şəkildə təhrik olunur. Rusiyanın Cənubi Qafqazdakı hərbi mövcudluğuna gəlincə isə xatırlatmaq istərdim ki, Ermənistan ərazisində - Gümrüdə Rusiya hərbi bazası var və bu, tək-cə Rusiyanın mövcudluğunu deyil, həm də bütün regionun təhlükəsizliyini təmin edir. Baxmayaraq ki, Ermənistan Azərbaycanla münasibət vəziyyətindədir və hələ də sülh müqaviləsi imzalanmayıb, əminəm ki, Rusiya regionda öz hərbi mövcudluğunu qoruyacaq".

Lakin onun sözlərinə görə, baza məsələsi yəni-dən gündəmə gəlsə, o zaman çox güman ki, Rusiya onu Qarabağ ərazisinə keçirəcək. "Rusiya istənilən digər münasibətdə olduğu kimi, bu münasibətdə də heç kimin tərəfini tutmur, lakin Kreml regionda olmasını tələb edən geostrateji maraqlarını müdafiə edir və bu, təmin olunacaq", - rusiyalı ekspert özündənrazı şəkildə əlavə edib.

Rusiyanın Gümrüdəki hərbi bazası, sən demə, tək-cə Rusiyanın mövcudluğunu deyil, həm də bütün regionun təhlükəsizliyini təmin edirmiş. Belkə əksinədir?

İkinci yandan, Azərbaycan Rusiyanın bir quberniyasıdır ki, Gümrüdəki bazasını götürüb Qarabağa köçürsün? Martinov Bakının buna razılıq verəcəyini haradan bilir? Azərbaycan öz ərazindən xarici hərbi qüvvələri tam çıxarmağa çalışdığı halda Qarabağda rus hərbi bazası necə yerləşə bilər? Üstəlik, Azərbaycanın Konstitusiyası, Hərbi Doktri-

"Gümrü bazası Qarabağa köçürüləcək" iddiasının sirri

Rus politoloqun sensasion açıqlamasına Bakıdan sərt reaksiya; Moskva nəbz yoxlayır, yoxsa...

nası da buna izn vermir. Ondansa Bakı elə qardaş Türkiyənin hərbi bazasına razılıq verər.

Bu nədir, bir rus ekspertinin sadələşlənüyü, nəbz yoxlanışı, yoxsa Bakıya mesaj?

Hərbi ekspert, polkovnik Rövşən Məhərrəmov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, rusiyalı siyasi ekspert Aleksey Martinov 2020-ci ildə 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsi dövründə, müharibədən öncə və sonrakı zamanlarda Azərbaycan əleyhinə daim çıxışlar edib və ermənipərəst siyasi ekspert kimi tanınır: "Martinov hər zaman erməni ekspertlərlə bir sırada Azərbaycanın əleyhinə çıxışlar etməsi ilə seçilir. Rusiyadakı siyasi ekspertlərin əksəriyyəti Rusiya siyasi hakimiyyətinin nəzarəti altında olan insanlardır. Onlara hansı məsələ barədə və necə danışmaq barədə sifarişlər, təlimatlar verilir. Güman etmək olar ki, bu dəfə Azərbaycanın nəbzini yoxlamaq üçün Aleksey Martinovun dili ilə Gümrüdəki hərbi bazanın məsələsi o şəkildə ictimailəşdirilib. Güman ki, Martinov ona verilən göstərişə uyğun həmin fikirləri bildirib. Rusiyanın 102-ci hərbi bazası Ermənistanından çıxarılmısa belə, Moskvanın digər hərbi bazalarını Cənubi Qafqazın daha iki ölkəsi olan Azər-

baycan və Gürcüstanda yerləşdirməsi arzusu və planı həmişə olub, bu gün də var. Qarabağdakı sülhməramlıların orada qalma müddətinin bitəcəyi tarix yaxınlaşdıqca, Rusiya bölgədə hərbi mövcudluğunu başqa ad altında qoruyub saxlamaq, başqa ad altında daha da genişləndirmək barədə düşünür. Martinova nəbz yoxlaması üçün verilən sifariş də bununla əlaqədardır. 102-ci hərbi baza Ermənistan ərazisini tərk etməyəcək. Çünki Rusiyanın belə bir planı yoxdur və Ermənistan dövlətinin də Rusiyanı buna məcbur etmək gücü, imkanı yoxdur. Ermənistanın Rusiya ilə imzaladığı razılaşmalardan biri də 102-ci hərbi bazanın Gümrüdə qalma müddətinin 2045-ci ilə qədər uzadılmasıdır. Bu realıq ortada olmasına baxmayaraq, Aleksey Martinova məlum açıqlamaları vermək təlimatı verilibsə, bu bir daha təsdiqləyir ki, Rusiya nəbz yoxlaması edir. Çünki Rusiya siyasi və hərbi rəhbərliyi Qarabağda və ya Cənubi Qafqaz ölkələrinin başqa hər hansı ərazisində hərbi iştirakı başqa bazaları vasitəsilə gerçəkləşdirmək istəyir".

Ekspert vurğuladı ki, Azərbaycanın belə bir plana razılıq verməsi isə mümkün deyil. Azər-

canın Hərbi Doktrinası, Milli Təhlükəsizlik Konsepsiyası və Konstitusiyası da Rusiya hərbi bazasının Azərbaycan ərazisində yerləşdirilməsinə imkan vermir: "Azərbaycan gələn ilin noyabrında Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin ərazimizi tərk etməsi üçün 6 ay öncədən rəsmi məsələ qaldırmalıdır. Verilmiş rəsmi açıqlamalardan belə nəticəyə gələ bilərik ki, Bakı bu məsələdə qəti mövqedədir.

Martinovun çıxışı Azərbaycana qarşı təcridatçı çıxışdır. Azərbaycanın öz siyasi bəna məcbur etmək gücü, imkanı yoxdur. Ermənistanın Rusiya ilə imzaladığı razılaşmalardan biri də 102-ci hərbi bazanın Gümrüdə qalma müddətinin 2045-ci ilə qədər uzadılmasıdır. Bu realıq ortada olmasına baxmayaraq, Aleksey Martinova məlum açıqlamaları vermək təlimatı verilibsə, bu bir daha təsdiqləyir ki, Rusiya nəbz yoxlaması edir. Çünki Rusiya siyasi və hərbi rəhbərliyi Qarabağda və ya Cənubi Qafqaz ölkələrinin başqa hər hansı ərazisində hərbi iştirakı başqa bazaları vasitəsilə gerçəkləşdirmək istəyir".

Ekspert vurğuladı ki, Azərbaycanın belə bir plana razılıq verməsi isə mümkün deyil. Azər-

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Qazaxıstan Respublikasının Prezidenti Kasım-Jomart Tokayev aprelin 15-də Ermənistan rəsmi səfər edib. Bu barədə Ermənistan hökuməti məlumat yayıb. Səfər çərçivəsində o, baş nazir Nikol Paşinyanla görüşəcək. Qazaxıstan prezidentinin Ermənistan Respublikasının Prezidenti Vaqın Xaçaturyan və parlamentin sədri Alen Simonyanla görüşləri də nəzərdə tutulub.

Qeyd edək ki, Qazaxıstan Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) önəmli üzvüdür. Eyni zamanda "Rus NATO-su" kimi tanınan KTMT-də və Avrasiya İqtisadi Birliyində təmsil olunur. Həmsərlərdə ki, Ermənistan da təmsil olunur. Hərçənd Qazaxıstan KTMT-də daha çox Azərbaycanın dost-müttəfiqi kimi tanınır, nəinki Ermənistanın. Bəs hazırda Astana-İrəvan münasibətləri hansı sferada və nə dərəcədə strateji mahiyyət kəsb edir? Səfərlə bağlı rəsmi Bakının hər hansı gözləntisi varmı? Məsələn, Tokayevin ziyarəti Ermənistanın Azərbaycanla sülh anlaşması yönün-

Qazaxıstanın başçısı İrəvana getdi - Bakının gözləntisi

Astana və İrəvan yaxınlaşır; Tokayevdən sülh mesajları, Bakıdan reaksiyalar

də bir sıra sənədlər imzalanıb. İrəvan mətbuatı xəbər verir ki, imzalanma mərasimi Ermənistan prezidentinin iqamətgahında baş tutub.

Qazaxıstan prezidenti və Ermənistanın baş naziri tərəfindən bəyanatlar, miqrasiya və vətəndaşların qalma sahəsində əməkdaşlıq haqqında saziş, avtomobil nəqliyyatı haqqında 2006-cı il sazişinə

malı var. Qazaxıstanın öz ərazisini Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh danışıqlarının aparılması üçün platforma kimi təqdim etməsinə, Tokayevin Ermənistanı "qardaş ölkə" adlandırmasına gəldikdə isə burada ciddi bir problem görmürəm. Çünki Qazaxıstanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi ilə bağlı mövqeyi aydındır və Ermənistanla mü-

səbəb ola biləcəyinə inamım təəssüf ki, çox deyil: "Ehtimal var, şübhəsiz, amma azdır. Nikol Paşinyanın Brüssel görüşündən sonrakı davranışları, daha öncə səsləndirdiyi konstruktiv fikirlərdən geri çəkilməsi belə düşünməyə əsas verir. Digər tərəfdən, Qazaxıstan prezidentinin Ermənistan səfərini və İrəvanda səsləndirdiyi bəyanatları bu ölkəyə verilən son şans kimi də dəyərləndirmək olar".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru Sahib Məmmədov isə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, bir günlük səfərin detalları barədə hər hansı məlumat verilmir: "Bununla belə, Qazaxıstanla Ermənistan arasında hər hansı iqtisadi və ya siyasi məzmunu malik sənədin imzalanacağı da gözlənilir. Ola bilər yalnız birgə bəyanat verilsin və ya heç o da olmasın. Hər halda, həm Qazaxıstan, həm Ermənistan, həm də Rusiya mənbələrinin açıqlamalarında səfərin məqsədi haqqında heç bir açıqlama verilməyib. Qazaxıstan MDB-dən əlavə, Avrasiya İqtisadi Birliyində və Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatında Ermənistanla birgə üzvdür və iki ölkə arasında müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq mövcuddur".

S.Məmmədov yaxın keçmişə dair olduqca vacib bir faktı xatırladı: "Qazaxıstan hadisələri zamanı Ermənistan KTMT-yə sədrlik edən ölkə olaraq Qazaxıstanla gəndirilən birgə qoşun birləşmələrinə formal olaraq rəhbərlik edirdi və kontingentin içərisində Ermənistan silahlı qüvvələrinin təmsilçiləri də var idi".

Ekspert qeyd etdi ki, bununla belə, səfərə bir neçə platformada, o cümlədən hərbi sahədə müttəfiq olan iki dövlətdən birinin rəhbərinin sıradan bir səfəri kimi baxmaq mümkün deyil: "Rusiya prezidenti hazırda Ermənistanla səfər edə bilməz. Ermənistanın Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin Statutuna qoşulmaqla üzərinə götürdüyü öhdəliklərdən biri kimi Rusiya prezidentinə qarşı qaldırılmış cinayət işi üzrə elan olunmuş axtarışla bağlı vəzifəni icra etməlidir. Əlbəttə, Ermənistanın bunu etməyə cüreti çatmaz. Amma bütün hallarda Ermənistan

İlk Transxəzər enerji layihəsi kabel layihəsi ola bilər

Mərkəzi Asiya ölkələrindən Azərbaycan ərazisi vasitəsilə Avropaya elektrik enerjisinin ixracı imkanları üzrə texniki-iqtisadi əsaslandırılmanın hazırlanmasına bu il ərzində başlanılacaq.

"APA-Economics" xəbər verir ki, bu barədə jurnalistlərə energetika nazirinin müavini Elnur Soltanov bildirib.

Onun sözlərinə görə, layihə çərçivəsində qeyd olunan işlərin həyata keçirilməsi üçün şirkətin cəlb olunması üzrə texniki şərt artıq hazırdır.

Nazir müavini onu da xatırladı ki, ötən ilin dekabrında Bakıda Azərbaycan, Özbəkistan və Qazaxıstan arasında Mərkəzi Asiya ölkələrindən Azərbaycan ərazisi vasitəsilə Avropaya elektrik enerjisinin ixracı perspektivlərinin müzakirə edildiyi üçtərəfli görüşün nəticəsi olaraq Birgə Kommünikə qəbul edilib.

Qeyd edək ki, sənədi Azərbaycanın iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov, energetika naziri Pərviz Şahbazov, Özbəkistanın energetika naziri Jurabek Mirzəməmmədov, investisiya, sənaye və ticarət naziri Laziz Kudratov, Qazaxıstanın energetika naziri Almasadam Satkaliyev imzalayıblar.

"Mənə elə gəlir ki, bunun olma ehtimalı həddindən artıq çoxdur. Biz həmişə Transxəzər layihələrindən danışırıq. Bəlkə də ilk Transxəzər enerji layihəsi kabel layihəsi olacaq", - Elnur Soltanov qeyd edib.

də sözlərə təkan verə, prosesi sürətləndirə bilərmə? 1991-ci ildə Qazaxıstanın təşəbbüsləri olmuşdu, nəticə vermədi. Hətta 20 noyabr terroru baş verdi.

Yazı çapa hazırlanarkən artıq səfər və keçirilən görüşlərlə bağlı ilkin məlumatlar yayılmağa başladı. Məlumatla görə, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Qazaxıstan prezidenti Kasım-Jomart Tokayevlə görüşündə onu Azərbaycanla münasibətlərin normalaşması prosesinin gedişatı barədə məlumatlandırıb.

"Astana Ermənistan və Azərbaycanın sülh müqaviləsi bağlamaq istəyini alqışlayır". Musavat.com xəbər verir ki, bunu Qazaxıstan prezidenti Kasım-Jomart Tokayev İrəvana rəsmi səfəri çərçivəsində Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla birgə keçirdiyi brifinqdə deyib. "Qazaxıstan mümkün qədər kömək etməyə və danışıqlar üçün platforma təklif etməyə hazırdır. Əsas məqsədimiz dost ölkələrimizi bir-birinə daha da yaxınlaşdırmaq və sarsılmaz dostluq münasibətlərinə, sülhə və sabit inkişafa yol açmaqdır", - deyə Tokayev əlavə edib.

Qazaxıstan prezidenti Kasım-Jomart Tokayevin Ermənistanla səfəri çərçivəsində

dəyişikliklər haqqında protokol və aviasiya sahəsində əməkdaşlıq haqqında memorandum, Armavir və Manqıştau regionları arasında əməkdaşlıq haqqında memorandum, Vənəduz və Şikment arasında əməkdaşlıq və qardaşlaşma haqqında memorandum, turizm sahəsində əməkdaşlıq proqramı, 2024-25-ci illər üçün ticarət-iqtisadi əməkdaşlıq üzrə yol xəritəsi, İrəvan və Astana arasında yüksək texnologiyalar, əməkdaşlıq və qardaşlaşma sahəsində əməkdaşlıq haqqında memorandum imzalıblar.

Siyasi şərhçi Elçin Mirzəbəyli səfərlə bağlı detallı məlumatların olmadığını güman edir: "Qazaxıstan prezidentinin Ermənistanla səfəri çərçivəsində müzakirə olunan məsələlərin bir hissəsi açıqlansa da, qənaətimə görə, Tokayev İrəvana həm də rəsmi Moskva üçün də əhəmiyyət kəsb edən bir neçə məsələyə aydınlıq gətirilməsi üçün səfər edib. Bunlardan birincisi Ermənistanın Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı ilə bağlı son mövqeyinin nədən ibarət olduğunu aydınlıq gətirməkdən ibarətdir. Bu xüsusda Ermənistanın Avrasiya İqtisadi İttifaqında və MDB-də iştirakı ilə bağlı məsələlər barədə də fikir mübadiləsinin aparıldığı ehti-

nasibətlərin yumşaldılmasına xidmət edən hansısa ifadələr bu mövqeyə təsir göstərə bilməz. Bütün hallarda Qazaxıstanın Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin normalaşması prosesində yer almaq niyyətinə müsbət yanaşmaq lazımdır. Əslində Ermənistanın yeganə xilas yolu, paradoksal olsa da, türk dövlətləri ilə əməkdaşlıqdan keçir. Bu əməkdaşlıq çərçivəsində Ermənistan özünün iqtisadi inkişafını və təhlükəsizliyini təmin edə bilər". **Qazaxıstanın 1991-ci ildə göstərdiyi cəhdin uğursuzluğa düçar olmasına gəldikdə isə siyasi analitik qeyd etdi ki, indi zaman da, realiaqlar da dəyişib:** "Azərbaycan qalib ölkədir, diqtə edən tərəfdir və deməli, Astananın da bu prosesdə "əli güclüdür". Digər tərəfdən, 1991-ci ildə Azərbaycan-Qazaxıstan münasibətlərinin indiki səviyyəsini, Türk Dövlətləri Təşkilatının indiki statusda mövcudluğunu ən yaxşı halda arzulamaq mümkün idi. Bu baxımdan, cənab Tokayevin İrəvanda açıqlama və təşəbbüslərinin realiaqlara söykəndiyini və istisnasız olaraq, Azərbaycanla razılaşdırıldığını düşünürəm". **Amma E.Mirzəbəyli bildirdi ki, bütün bu cəhdlərin rəsmi İrəvanın siyasi kursunda dəyişikliklərə**

Rusiya prezidentini Ermənistanla səfərə gəlmək imkanından hüquqi baxımdan məhrum edib. Həmçinin "gözqamaşdırıcı" Brüssel səfərindən sonra Paşinyanın da Moskva səfəri real görünür. Çox güman ki, Qazaxıstan prezidenti Ermənistan rəhbərliyinə müəyyən mesajlar verəcək və bu mesajlar yalnız Qazaxıstanın mesajları olmayacaq. Bu səfərin məqsədlərindən ən azı biri Ermənistan siyasəti rəhbərliyinə qapıldığı eyni fərdiyyətə çıxmaq və realiaqla qayıtmaq təklifi ola bilər".

S.Məmmədov istisna etmədi ki, görüş zamanı Ermənistanla Azərbaycan arasında uzun müddət davam edən, amma Brüssel görüşündən sonra növbəti dəfə səngiyən sülh danışıqları ilə bağlı məsələlər də müzakirə oluna bilər: "Ehtimal edirəm ki, Qazaxıstan öz müttəfiqlərini, o cümlədən Azərbaycanı diplomatik kanallarla görüşlə bağlı məlumatlandırır. Mən, əlbəttə, Qazaxıstanın Ermənistanla Azərbaycanın dövlət mənafələrinə zidd olan hər hansı

əməkdaşlığa gədəcəyini düşünürəm. Amma qeyd etdiyim kimi, hələ ki Ermənistan ən azı Avrasiya İqtisadi Birliyində, həmin birliyin Gömrük İttifaqında, həmçinin hərbi itti-faqda Qazaxıstanla bir yerdədir. Azərbaycanın gözləntilərinə gəldikdə, düşünürəm ki, yuxarıda qeyd etdiyim kimi, ən azı Azərbaycanın gözləntisi o ola bilər ki, Qazaxıstan Azərbaycan əleyhinə və Azərbaycanın milli maraqlarına zərər gətirən hər hansı siyasəti, hərbi və ya iqtisadi xarakterli addımlar atmayacaq. Vaxtilə Qazaxıstanın əvvəlki prezidenti Nəzarbayev və Rusiya prezidenti Yeltsinin Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh yaratma missiyasının uğursuzluğuna gəldikdə isə onu deyə bilərəm ki, hazırda şərait köklü surətdə dəyişib və Qazaxıstan tərəfindən hər hansı vasitəçilik təşəbbüsü olarsa, ABŞ və Avropa İttifaqının təşəbbüslərindən fərqli olaraq onun sülh proseslərinə ziyanı olmaz, amma faydası ola bilər".

□ **E.PASASOY, "Yeni Müsavat"**

2024

-cü ilin birinci rübü arxada qaldı. Əksər ölkələr üzrə rüblük iqtisadi göstəricilər açıqlanır. Azərbaycanda da Dövlət Statistika Komitəsi yanvar-mart ayları üzrə əsas makroiqtisadi göstəriciləri açıqlayıb. Komitənin məlumatına əsasən, birinci rübdə ölkədə fəaliyyət göstərən müəssisə, təşkilat və fərdi sahibkarlar tərəfindən 29,1 milyard manatlıq ümumi daxili məhsul istehsal olunub. Bu, 2023-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 4 faiz artım deməkdir. Yanvar və fevral aylarında iqtisadi artım 5 faiz təşkil etmişdi.

İlin ilk rübündə Azərbaycan iqtisadiyyatının neft-qaz sektorunda istehsal olunmuş əlavə dəyər 0,4 faiz, qeyri neft-qaz sektorunda isə 6,7 faiz artıb. Əlavə dəyərin 39,3 faizi sənaye, 9,7 faizi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 6,8 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 5,9 faizi tikinti, 2,9 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 2,4 faizi turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai işə, 1,7 faizi informasiya və rabitə sahələrində, 20,4 faizi isə digər sahələrdə istehsal edilib. Məhsula və idxala xalis vergilər ÜDM-in 10,9 faizini təşkil edib. Əhalinin hər nəfərinə düşən ÜDM 2856,5 manata bərabər olub.

Bu ilin 3 ayında ölkədə 7,2 milyon ton əmtəəlik neft, 9,7 milyard kub metr əmtəəlik qaz hasil olunub. Əmtəəlik neft hasilatı əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 6 faiz azalıb, əmtəəlik qaz hasilatı isə 5,4 faiz artıb.

2024-cü ilin yanvar-mart aylarında iqtisadiyyatın qeyri-neft bölməsinin aparıcı sahəsi olan kənd təsərrüfatında istehsal olunan ümumi məhsulun faktiki qiymətlərlə dəyəri 1 milyard 444,6 milyon manat təşkil edib. Bunun 1 milyard 368,5 milyon manatı heyvandarlıq, 76,1 milyon manatı bitkiçilik məhsullarının payına düşür. Əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə kənd təsərrüfatının ümumi məhsulu 1,1 faiz, o cümlədən heyvandarlıq məhsulları istehsalı 1,0 faiz, bitkiçilik məhsulları istehsalı 2,9 faiz artıb.

Rəsmi statistikaya əsasən, mart ayında Azərbaycanda inflyasiya 2023-cü ilin mart ayına nisbətən 0,4 faiz təşkil edib. Bu zaman qida məhsulları, içkilər və bütün məmulatlarının qiymətləri 1,2 faiz azalıb, qeyri-qida məhsullarının qiyməti 1,1 faiz, əhaliyə göstərilmiş ödənişli xidmətlərin dəyəri isə 2,2 faiz artıb. 2024-cü ilin mart ayında istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən 0,2 faiz, yanvar-mart aylarında isə əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 1 faiz yüksəlib.

Üç ayın iqtisadi yekunları nə vəd edir - proqnoz

Neft-qaz sektorunda istehsal olunmuş əlavə dəyər 0,4 faiz, qeyri neft-qaz sektorunda isə 6,7 faiz artıb; Azərbaycan hökumətinə tövsiyə olunur ki...

Mart ayında qida məhsulları, içkilər və bütün məmulatları üzrə istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən 0,4 faiz artıb, yanvar-mart aylarında isə əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 0,3 faiz azalıb. Qeyri-qida malları üzrə istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən dəyişməyib, yanvar-mart aylarında isə əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 1,4 faiz artıb. Əhaliyə göstərilmiş ödənişli xidmətlərin dəyəri əvvəlki aya nisbətən 0,1 faiz, yanvar-mart aylarında isə əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 2,5 faiz artıb.

Qeyd edək ki, birinci rüb başa çatdıqdan sonra müxtəlif beynəlxalq qurumlar Azərbaycanda iqtisadi artım və inflyasiyaya dair yenilənmiş proqnozlarını açıqlayıblar. Dünya Bankının

ekspertlərinə görə, Azərbaycanda iqtisadi artım 2024-cü ildə 2,3 faiz, 2025-ci və 2026-cı illərdə isə 2,4 faiz səviyyəsində olacaq. **Bankın Avropa və Mərkəzi Asiya iqtisadiyyatlarına dair "Özəl sektorun gücünün açılması" adlı aprel hesabatında deyilir:** "Qeyri-ener-

nozunu 2,5 faiz, üçüncü rüb üzrə 2,0 faiz müəyyən edib, ilin son rübü üzrə isə proqnozunu 1,5 faizə endirib.

Ümumilikdə isə korporasiya Azərbaycanda 2024-cü ildə ÜDM-in artımı üzrə proqnozunu 2,5 faiz, 2025-ci ildə isə 2,7 faiz müəyyən edib.

mart ayında açıqlanan proqnoza nisbətən müvafiq olaraq 1,3 faiz və 1,7 faiz bəndi azdır.

Proqnozlara əsasən, 2024-cü ilin ikinci rübündə Azərbaycanda orta illik inflyasiya 1,2 faiz, üçüncü rübdə 2,7 faiz, dördüncü rübdə isə 4,2 faiz səviyyəsində gözlənilir.

və ətin qiymət indekslərinə dəki artım şəkər və taxıl üçün qiymət indekslərinin azalması ilə qismən kompensasiya edilib. Belə ki, mart ayında yeddi aylıq enişdən sonra ilk dəfə olaraq indeksin dəyəri bir qədər artsa da, ötən ilin müvafiq göstəricisindən hələ də 9,9 bənd (7,7 faiz) aşağı olub.

FAO Taxıl Qiymətləri İndeksi mart ayında orta hesabla 110,8 bənd olub ki, bu da fevral göstəricisindən 3 bənd (2,6 faiz) və 2023-cü ilin mart göstəricisindən 27,7 bənd (20,0 faiz) aşağı deməkdir. Bu azalmanı əsasən buğda qiymətlərindəki ardıcıl eniş təmin edib.

Mart ayında global bazarlardan bitki yağlarının qiymət indeksi orta hesabla 130,6 bənd təşkil edərək, fevral ayı ilə müqayisədə 9,7 bənd (8,0 faiz) artmış olub. Bu, son bir ilin ən yüksək səviyyəsidir. Bu əhəmiyyətli artım palma, soya, günəbaxan və kolza yağlarının qiymət kotirovkalarının artması ilə əlaqədardır. Bundan əlavə, xam neftin bahalaşması da bitki yağının bahalaşmasına səbəb olub.

FAO Süd Məhsullarının Qiymət İndeksinin orta dəyəri mart ayında 124,2 bənd təşkil edib ki, bu da fevral ayı ilə müqayisədə 3,5 bənd (2,9 faiz) çoxdur; artımın altıncı aydır davam etməsinə baxmayaraq, onun dəyəri ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə hələ də 11,1 bənd (8,2 faiz) aşağıdır. Mart ayında pendirin dünya qiymətləri ən böyük artımı göstərər ki, bu da Asiya ölkələrindən sabit idxal tələbi, yaz bayramları ərəfəsində Qərbi Avropada daxili bazarda satışın artması və Okeanியada istehsalın mövsümi azalması ilə əlaqədar olub.

FAO Ət Qiyməti İndeksi mart ayında orta hesabla 113,0 bənd təşkil edib ki, bu da fevral ayı ilə müqayisədə 1,9 bənd (1,7 faiz) artım deməkdir. Hazırkı səviyyədə bu indeksin dəyəri ötən ilin müvafiq dövrünün səviyyəsindən cəmi 1,7 bənd (1,5 faiz) aşağı olub. Ötən ay quş, donuz və mal ətinin qiyməti bahalaşmış, qoyun ətinin qiyməti isə ucuzlaşmış.

FAO Şəkər Qiymət İndeksi orta göstəricisi iki aylıq davamlı artımdan sonra mart ayında fevral ayına nisbətən 7,6 bənd (5,4 faiz) azalaraq 133,1 bənd təşkil edib. Bu, keçən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 6,1 bənd (4,8 faiz) aşağıdır.

□ **Dünya SAKİT, "Yeni Məsəvat"**

Dünya Bankının proqnozlarına görə, Azərbaycanda 2024-cü ildə illik inflyasiya 3 faiz, 2025-ci ildə 3,5 faiz, 2026-cı ildə isə 4 faiz təşkil edəcək: "Daxili tələbatın mülayim artımı və global ərzaq qiymətlərinin sabitləşməsi nəticəsində orta illik inflyasiyanın aşağı səviyyədə qalacağı, ortamüddətli perspektivdə 2,2 faiz səviyyəsində olacağı proqnozlaşdırılır".

Asiya İnkişaf Bankının proqnozlarına görə, 2024-cü ildə Azərbaycanda orta illik inflyasiya 5,5 faiz təşkil edəcək, 2025-ci ildə isə daha sürətli iqtisadi artımla 6,5 faizədək yüksələcək: "İnflyasiya nəzərdə saxlanılmalı və hökumət proqnozlaşdırılan dövr ərzində qiymətlərə nəzarət etməlidir. Məzənnənin sabitliyinin qorunması idxal inflyasiyasının təsirini yumşaldacaq. Azərbaycan Mərkəzi Bankının (AMB) uçot dərəcəsini ən azı 2024-cü ilin ortalarına qədər eyni səviyyədə saxlayacağı gözlənilir, dəyişikliklər etməzdən əvvəl isə qiymət dinamikası və istehlakçı əhval-ruhiyyəsi izlənəcək".

Onu da bildirək ki, mart ayında son 8 ayda ilk dəfə olaraq global ərzaq qiymətlərində artım qeydə alınıb. BMT Kənd Təsərrüfatı və Ərzaq Təşkilatının (FAO) hesabladığı Ərzaq Qiymətləri İndeksi bu ilin mart ayında 118,3 bənd təşkil edib ki, bu da fevral göstəricisindən 1,3 bənd (1,1 faiz) çoxdur: bitki yağları, süd məhsulları

ji sektorunda artımın 2024-cü ildə 4 faizə qədər yüksələcəyi gözlənilir. Bu, ilk növbədə tikinti sektorunun aktiv şəkildə genişləndirilməsi ilə bağlıdır. Buna da dövlət sektorunun tikintiye investisiya qoyması təsir edir. Digər sahələrdə də artım templərinin qorunub saxlanacağı gözlənilir. Tələbə gəlincə, istehlak artımının sabitləşəcəyi, dövlət sərmayələri ilə dəstəklənən, lakin özəl investisiyalardakı anemik artım ilə məhdudlaşdırılan investisiya artımının isə mülayim qalacağı proqnozlaşdırılır".

Niderlandın beynəlxalq bank və maliyyə xidmətləri korporasiyası ING (Internationale Nederlanden Groep) də Azərbaycanın iqtisadi artım proqnozunu yeniləyib. Korporasiya 2024-cü ilin ikinci rübü üzrə ümumdaxili məhsulun (ÜDM) artım proq-

Asiya İnkişaf Bankı (ADB) Azərbaycanda ÜDM-in artım templərinin 2024-cü ildə 1,2 faiz, 2025-ci ildə isə 1,6 faiz səviyyəsində olacağını proqnozlaşdırır. Bankın "Asiyanın inkişaf perspektivləri"nin aprel ayı üçün olan hesabatına əsasən, neft hasilatının zəifləməsi səbəbindən sənaye sahəsində eniş 2024-cü ildə 1,6 faizə, qaz hasilatının daha çox artması səbəbindən isə 2025-ci ildə 1 faizə qədər azalacaq.

İnflyasiya gözləntilərinə gəlincə, ING Azərbaycanda 2024-2025-ci illər üzrə inflyasiyanın daha da azalacağını proqnozlaşdırıb. Qrup 2024-cü il üçün Azərbaycanda orta illik inflyasiya proqnozunu 4,4 faizdən 3,1 faizə, 2025-ci ildə 5,5 faizdən 3,8 faizə endirib. Bu il və gələn il üçün açıqlanan yeni proqnoz

Türkiyə Ukrayna böhranı ilə bağlı sülh planı irəli sürüb. Layihə İstanbuldakı ilk danışıqların sənədlərinə əsaslanır və 2022-ci ilin mayına aid bəzi bəndlər yeni mətnə daxil edilib.

larda referendum keçirilməsi və Rusiyanın müdaxiləsi olmadan şəffaf səsvermə olacağı şübhə doğurur. Hər halda, Ankara indiki ağır şəraitdə münasib variant seçib.

Bu arada məlum olub ki, ABŞ Konqresinin Nümayən-

qəder tez hərəkətə keçməlidir. Parlamentarının sözlərinə görə, konsensus prezident Cozef Bayden və Konqres rəhbərliyi arasında bazar günü keçirilən müzakirə zamanı əldə olunub. Şumer Nyu-Yorkda keçirdiyi mətbu-

Gərək rus qoşunları çıxa, Ukrayna ərazi bütövlüyünü təmin edə, sonra ümumxalq səsverməsi ola. Buna Rusiya razılaşacaq mı? Bu qədər döyüşlərdən, tökülən qanlardan sonra Moskva imtina edəcək, deyəcək ki, Donbas bizimdir".

Gürcü, yoxsa rus arzusu?..

Hüseynbala SƏLİMOV

Bəlkə də Yaxın Şərqdə, son günlər İran-İsrail müstəvisində baş verən proseslərin fonunda qonşu Gürcüstanda müşahidə olunan olaylar elə də aktual, hətta maraqlı görünür.

Amma bu, zahirən belədir. Ən azı ona görə ki, son vaxtlar baş verən proseslərin hamısında əlahəzrət global geopolitikanın izlərini sezməmək qeyri-mümkündür. Demək olar ki, hər şey, hətta ən xırda qarşıdurmalar belə məhz bu ünvana aparır...

Əslində son olaylara qədər də Gürcüstanda siyasi atmosfer elə də mülayim deyildi: prezidentlə hökumət arasında kəskin qarşıdurma hiss olunurdu. Hakim "Gürcü arzusu" koalisiyası Ukrayna müharibəsindən sonra Rusiya ilə əlaqələri təzədən təftiş etmək fikrinə düşmüşdü ki, bu da ölkənin qərbçi düşərgəsində ciddi narazılıq yaratmağa başlamışdı.

Bidzina İvanişvili və onun "siyasi uşaqları" siyasətə daha çox rusiyyəyönümlü siyasi qüvvə kimi gəlmişdilər. Amma Ukrayna müharibəsinə qədər onlar Rusiya ilə əlaqələr istiqamətində ciddi bir addım atmadılar.

Ruslar Kiyevə qarşı müharibəyə başlayandan sonra sanki "Gürcü arzusu" koalisiyasında bir oyanma baş verdi. Əvvəlcə onlar Rusiyaya qarşı sanksiyalara qoşulmayaçaqlarını bəyan etdilər, daha sonra Rusiya ilə Gürcüstan arasında avia-reyslərin bərpa olunması haqqında xəbərlər daxil olmağa başladı.

Bəzi siyasi müşahidəçilər bunu rusiyyəyönümlü "Gürcü arzusu" koalisiyasının maskasının yırtılması kimi yozsalar da və bundan sonra Tiflisin Avropaya yönəlik siyasətinin başa çatdığını desələr də daha təmkinli siyasi təhlilçilər buna anlaşıqla yanaşmağa cəhd etdilər - Tiflis Kiyev deyil və Gürcüstan-Rusiya müharibəsi zamanı o, Kremlin hərbi həmləsi qarşısında yarım gün belə duruş getirməmişdi!

Amma Qərb tərəfindən də tənbəhlə qarşılasa da Gürcüstan hakimiyyəti Avropaya inteqrasiya siyasətinə də tamam son vermədi.

Düzdür, bu müstəvidə də daha çox geosiyasi meyarlar özünü göstərməyə başladı. Qərb əvvəlcə Tiflisi cəzalandırmaq fikrinə düşdü. Ona görə ki, o, Qərbin Rusiya ilə bağlı təlimatlarına ciddi yanaşmırdı. Bəli, Brüssel Ukraynaya və Moldovaya Avropa İttifaqına üzvlüklə bağlı namizəd-dövlət statusu verdi, Gürcüstanı isə kənarda saxlayaraq onun qarşısında ondan çox tələb qoydu, halbuki Avropaya yönəlik parametrlərinə görə Tiflis heç də Kişinyovdan və Kiyevdən geri ölkə deyildi.

Amma Avropa strateqləri tez bir zamanda səhvlərini başa düşdülər və anladılar ki, onların Gürcüstanı qarşı təzyiqləri mənfi nəticə də verə bilər və odur ki, bu ölkəyə qarşı siyasətlərini dəyişdilər və bu dəfə də geosiyasi mülahizələri və meyarları üstün tutaraq Tiflisi namizəd-dövlət statusu ilə mükafatlandırdılar, halbuki deyilənə görə, Gürcüstan onun qarşısında qoyulan ondan çox tələblərin yalnız birinə əməl etmişdi, hərçənd Tiflis qeyd olunan statusu alanda gürcü hökuməti lovğalanaraq bəyan etmişdi ki, guya onlar bu statusu almaq üçün gecə-gündüz çalışıblar...

Bir sözlə, pis-yaxşı, sürətli, ya da ləng, - hər halda, gürcü hökuməti yenidən Qərb istiqamətində irəliləməyə başladı. Hətta bu yaxınlarda belə məlum oldu ki, Rusiya prezidenti üçün Beynəlxalq Tribunal yaratmağa qərar verən qırıxdan çox ölkənin arasında Moldova ilə birlikdə Gürcüstan da olub...

Amma "kartlar" hakim partiyanın "Xarici agentlər haqqında" qanun layihəsini yenidən parlamentə gətirmək istəyindən sonra yenidən qarışdı - ölkədə siyasi etirazlar başladı, prezident Salome Zuraşvili ilə hökumət arasında qarşıdurma bir az da gücləndi. Gürcü prezidenti hakim koalisiyanı "Rus arzusu", hökumət isə prezidenti "satqın", "ölkə polisini satmış bir şəxs" adlandırdı. Ona görə ki, S.Zuraşvili polisi təhqir etdiyi iddia olunan və güc strukturlarına müqavimət göstərdiyi deyilən bir qərbçi fəali əfv etdi və bununla da hökumətin bir az da qəzəbini qazandı. Bundan sonra nə olacağını demək çətindir. Aydın olanı budur ki, müxalifət hakim siyasi koalisiyanın hakimiyyətinə son qoymaq üçün zəruri resurslara və gücə malik deyil. Elə hakim partiya da müxalif fikri və ovqatı tam susdurmaq iqtidarında deyildir. Odur ki, bir az gözləmək lazım gələcək - görək, nə olur...

Ukrayna həlledici həftəyə girdi - Ərdoğanın sülh formulu kimə sərfəlidir?

Ankara təklif edir ki, müharibə dondurulur, işğal edilən ərazilərdə 2040-cı ildə beynəlxalq müşahidə altında referendum keçirilir, Ukraynaya bitərəf status zəmanət verilir, Kreml Kiyevin Al-yə qoşulmasına etiraz etmir - lakin...

Prezident Ərdoğanın gəldiyi deyilən təklifin qayəsində mövcud cəbhə xətti boyu müharibənin dondurulması, Rusiyanın işğalı altında olan bütün Ukrayna ərazilərində 2040-cı ildə beynəlxalq nəzarət altında referendumların keçirilməsi, 2040-cı ilədək Ukraynanın bitərəf statusuna zəmanət verilməsi, Ukraynanın Avropa İttifaqına daxil olmasına Moskvanın etiraz etməməsi ilə bağlı öhdəliklər dayanır. Rusiya lideri Putin plana etiraz bildirməyib. Ukrayna isə bunu konfliktin dondurulması və Moskva üçün sərfəli variant hesab edərək, məqbul saymayıb. Əlbəttə, son söz Ukrayna xalqındır. İstənilən halda, bu bir təkliftir. Hərgah layihə Ukrayna üçün daha əlverişli hesab oluna bilər. Əvvəla, bu plana əsasən, Rusiya qalib deyil, ümumiyyətlə, qalib yoxdur. Münaqişənin uzanması isə Ukrayna və Rusiya da daxil, bəşəriyyətə, global iqtisadiyyata dəhşətli ölçüdə ziyandır. Eyni zamanda qardaş ölkə bu xüsusda getdikcə daha qəliz seçim qarşısında qalmaq riskindən qurtulmuş olacaq. Dünyaya nüvə təhdidinin aradan qalxması da öz yerində.

İkincisi, sülh formulu beynəlxalq hüquqa zidd deyil. Referendumlara qədər Ukraynanın ərazi bütövlüyü mübahisə mövzusu olmayacaq. Referendumlar isə yalnız Kiyevin (mərkəzi hökumətin) razılığı ilə baş tutacaq. 2040-a kimi isə mübahisəli ərazilərdə əhəlinin vəziyyəti dəyişə bilər. İnsanlar adətən daha yaxşı, daha təminatlı və təhlükəsiz gələcəyə səs verir. Ukrayna ona qədər güclü, inkişaf edən, hüquqi-demokratik, müasir dövlətə çevrilməyi bacarmalıdır. Halbuki həmin ərazilərdə referendum keçirilməsi sual altındadır. Rusiya 4 regionu saxta referendumla özünə birləşdirdiyini elan edib. Hazırda Rusiya Xerson, Zaporijye, Luqansk və Donetsk öz "suveren ərazisi" sayır. O baxımdan beynəlxalq müşahidə altında bu torpaq-

dələr Palatası bu həftə, nəhayət, Ukraynaya maliyyə dəstəyi məsələsinə baxacaq. "The Hill" qəzetinin yazdığına görə, Konqresin aşağı palatasının spikeri Mayk Conson məsələni qanunvericilərin müzakirəsinə rəsmi şəkildə təqdim etməyə hazırdır. Həmçinin Nümayəndələr Palatasının Silahlı Qüvvələr Komitəsinin üzvü Adam Smit "Mən bilirəm ki, spiker gələn həftə Ukrayna ilə bağlı nəse etmək niyyətindədir" deyib. Smit əmindir ki, Kiyevə köməyi davam etdirməyin yeganə variantı (söhbət 60 milyard dollarlıq yardımdan gedir) əvvəllər Senat tərəfindən təsdiq edilmiş qanun layihəsini aşağı palatanın dəstəkləməsi olacaq: "Ukraynaya köməyin yeganə yolu Nümayəndələr Palatasının Senatın qanun layihəsini qəbul etməsidir". Bəs son gelişmələr nədən xəbər verir, zaman kimə işləyir - Rusiyaya, yoxsa konfliktin dondurulması əleyhinə olan Ukraynaya? ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatası Kiyevə çoxdan gözlənilən yardımı təsdiqləyəcək mi?

Yeri gəlmişkən, ABŞ Senatında Ukrayna və İsrailə yardımla əlaqədar konsensus əldə olunub. Senatdakı çoxluğun lideri, demokrat Çak Şumer belə deyib. O bildirib ki, Konqres hər iki ölkəyə yardım göndərmək üçün mümkün

at konfransında bu həftə hər iki ölkəyə yardım məqsədilə müəyyən işlər görülməliyə ümid etdiyini bildirib: "İsrail və Ukraynaya kömək etməyin ən yaxşı yolu Nümayəndələr Palatasının hər iki ölkəyə yardımını nəzərdə tutan və Senatın təsdiqlədiyi milli təhlükəsizliklə əlaqədar yeni qanun layihəsini qəbul etməsidir".

Türkiyədə fəaliyyət göstərən "World Panorama" strateji Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Ramiyə Məmmədovanın "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, Ərdoğanın sülh paketi hər iki tərəfi atəşkəsə razı salmaq üçün ən əlverişli təkliftir, lakin müharibəni aparıcı anqlosakson dünyasıdır. Onun fikrincə, ABŞ və Böyük Britaniya "bitdi" demədən, bu savaş dayanmayacaq. Ekspert hesab edir ki, "Ramşteyn" formatı Ukrayna müharibəsinin avanqard platformasıdır və Zelenski hakimiyyətini hara və nə qədər müdafiə etmək lazım gəldiyinə onlar qərar verirlər. Daha bir Ukrayna konfransı olacağına diqqət çəkən analitikin qənaətinə görə, Kiyevin Ankaranın bu təkliflərini qəbul etməsi üçün müstəqil qərar vermək imkanı yoxdur: "Beynəlxalq nəzarət altında referendum ideyası çox yaxşıdır. İntehası, ona qədər ərazilər faktiki rusların işğalı altında qalacaq.

R.Məmmədova **Türkiyənin hər zaman sülh üçün təşəbbüs göstərdiyini, sadəcə, tərəflərin irəli sürdüyü şərtlərin maksimal olduğunu düşünür:** "Kremlin tələbləri ifratdır və alçaldıcıdır. Ukrayna dövlətini təslimçiliyə çağırırlar. Kiyev də 1991-ci il sərhədlərinə qayıtmağa dəvət edir. Buna da ordu 20 faiz ərazini işğal edən Rusiya razı olmayacaq. Əslində Ukraynada müharibənin başlamaması üçün zamanında bəzi addımlar atıla bilərdi. Məsələn, Ukraynanın ruslar yaşayan ərazilərində muxtar statusu, rus dilinin ikinci dövlət dili olması, bu ölkənin heç bir hərbi bloka qoşulmayacağı barədə öhdəlik götürməsi... O zaman bəlkə də Putin savaş qərarı verməyəcəkdi. İndi isə böyük bir bataqlıqdır və buradan nə Qərb, nə də Rusiya necə çıxacağını bilmir. Daha doğrusu, simalarını qoruyaraq, məğlub görünmədən çıxmaq yolları axtarırlar. Hər halda, anqlosakson dünyasının Rusiyanın strateji olaraq məğlubiyyətə uğradılması üçün Ukraynaya verdiyi bu dəstək davam edəcək. Əgər koalisiya müdaxilə etməsə, əlbəttə, Zelenski və Putin bəlkə də Ərdoğanın sülh formulunu qəbul edərdilər".

□ **Emil SALAMOĞLU**
"Yeni Müsavat"

Son günlərdə Ermənistan tərəfin Azərbaycanla sərhəddə törətdiyi təxribatların sayı getdikcə artmaqdadır. Xüsusilə aprelin 5-də Brüsseldə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan, ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken, Avropa Komissiyasının prezidenti Ursula fon der Lyayen, Avropa İttifaqının xarici məsələlər üzrə ali komissarı Jozep Borrel arasında keçirilən görüşdən sonra təcavüzkar ölkə sanki nəyəsə ümidlənib.

Deputat Kamran Bayramov "Yeni Müsavat"a ermənilərin fəallaşmasını bu cür izah etdi: "Aprelin 5-də baş tutmuş Brüssel görüşündən sonra Ermənistan ordusunun Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin mövqelərini müntəzəm olaraq atəşə tutması yalnız bir qənaətə işarə edir - rəsmi İrəvan Avropa İttifaqının və ABŞ-ın göstərdiyi diqqətdən və dəstəkdən o qədər ruhlanıb ki, öz cəzasızlığına inanıb. Əslində Ermənistan hakimiyyəti reallıqla əlaqəni itirib və hesab edir ki, Qərbin dəstəyi sayəsində Azərbaycanı təxribata çəkmək üçün kifayət qədər resurslara və imkanlara malikdir. Görünən odur ki, Ermənistanın Vaşinqton və Brüssel cütlüyünün çətiri altına keçməsi, Qərbin Cənubi Qafqazdakı hərbi platsdarmına çevrilməsi şərti sərhəddə erməni silahlı təxribatlarının güclənməsi ilə müşayiət olunaçaq".

Deputat bir sıra sualların yarandığını dedi:

Ermənistanı sərhəddə Qərb qızışdırır? - reaksiya

Deputat: "Şübhə yoxdur ki, belə aktiv dəstək sayəsində İrəvan regionda yeni eskalasiya planlarını həyata keçirəcək"

Kamran Bayramov

"Sual olunur, otuz ilə yaxın müddət ərzində işğalçılıq siyasətini həyata keçirən, beynəlxalq hüquqa və elementar humanitar hüquq qaydalarına məhəl qoymayan, Cənubi Qafqazda sabitliyi pozan Ermənistanı Qərb niyə müdafiə edir? Hazırda isə Azərbaycanın Ermənistanla sülh təklif etdiyi və regionda sülhü bərpa etməyə çalışdığı bir şə-

raitdə Avropa İttifaqı və ABŞ tam əksinə hərəkət edir, Ermənistanı açıq dəstək ifadə edir, onun iqtisadi artımını bərpa etmək, "təhlükəsizliyini" və hərbi potensialını gücləndirmək niyyətində olduğunu bildirir. Heç bir şübhə yoxdur ki, belə aktiv dəstək sayəsində İrəvan regionda yeni eskalasiya planlarını həyata keçirəcək.

Yeni bu oyunda kollektiv Qərb öz maraqlarını açıq şəkildə ortaya qoyub və ölkələrin müstəqilliyinin, suverenliyinin, beynəlxalq hüquq prinsiplərinin qorunub saxlanmasında qətiyyətli maraqlı deyil. Burada digər bir sual da yaranır ki, bəs bu cür vəziyyət Ermənistanı nə verəcək? Ermənistanın istər Vətən müharibəsi, istərsə də an-

titeror tədbirləri zamanı Rusiyadan istədiyi miqyasda və formada hərbi-siyasi dəstək ala bilmədiyi üçün Qərbə üz tutması anlaşılandır.

Amma Azərbaycanı narahat edən məqam Qərbin rəsmi Bakıya qarşı qərəzli və qeyri-obyektiv davranmasıdır. Avropa Şurası Parlament Assambleyasının ölkəmizin nümayəndə heyəti ilə bağlı açıq-aşkar qərəzli və qurulma qərarı, Avropa Parlamentinin qəbul etmiş olduğu mənasız və sıfır dəyərə malik qətnamələri, domino effekti ilə bəzi Avropa dövlətlərinin parlamentlərinin qəbul etdiyi bəyanatlar hələ də yaddaşımızdadır. Amma bu riyakar və qərəzli münasibətə, İrəvandan gələn ritorikalara, şərti sərhəddə baş verən təxribatlara baxmayaraq, Azərbaycan regionda davamlı sülhün bərqərar olunmasında, sülh müqə-

viləsinin tezliklə razılaşdırılması və bağlanması maraqlıdır, ısrarlıdır və bunun üçün sülh gündəliyini bundan sonra da təşviq və təbliğ edəcək. Bu mənada Azərbaycan düz yoldadır - öz pragmatizmini və təminatını qoruyub saxlayır, bütün mövcud ziddiyyətlərə baxmayaraq, Avropa İttifaqı və ABŞ ilə münasibətləri davam etdirir, özünün çoxvektorlu siyasətinə uyğun olaraq siyasi və diplomatik səylərini, müdafiə potensialını və iqtisadi artımını gücləndirir, dünyada öz mövqelərini möhkəmləndirir. Bu məqamda isə Ermənistanın ayılmaq və reallığı qəbul etmək vaxtıdır, çünki sülh onun üçün yeganə qurtuluş düsturudur. Təəssüf ki, öz müstəqilliyini və suverenliyini kollektiv Qərbə satmış İrəvan Azərbaycanı məğlub edə biləcək möcüzə silahlı əldə edəcəyinə hələ də əmindir. Burada Ermənistanla bir məsləhət vermək də yerinə düşər - çəhrayı eynəkləri erməni burunundan çıxarın, boş ambisiyalarınızı cilovlayın, teatr artistliyi olmadan Azərbaycanla vasitəçisiz danışıqları davam etdirin".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Paşinyanın Türk birliyindən imdadı - səbəbi nədir?

Şəhla Cəlilzadə: "Moskva, Vaşinqton, Brüssel kimi, Astana da sülh danışıqlarının güzərgahlarından biri ola bilər"

"Qazaxıstan prezidenti Kassım-Jomart Tokayev 15 aprelə Ermənistanı səfər edərək Paşinyanla görüş keçirib. İlk baxışda görüş iki ölkə arasında iqtisadi əməkdaşlığın inkişafına həsr olunub. Bununla yanaşı, qeyd olunub ki, nəqliyyat dəhlizlərinin formalaşması ikitərəfli əlaqələrin inkişafında mühüm mərhələ təşkil edəcək. Məsələyə daha dərin yanaşdıqda aydın olur ki, bir tərəfdən Qərb, digər tərəfdən Şərq Ermənistanı Orta dəhlizin mühüm parçasını təşkil edən Zəngəzur dəhlizinin açılması üçün təzyiq göstərir və onu "şirnikləndirirlər". Belə ki, 5 aprelə baş tutan Brüssel görüşündən sonra keçirilən brifinqdə bəyan olunduğu kimi, ABŞ və Aİ təmsilçiləri də Orta dəhlizin, regional kommunikasiyaların açılmasının faydalarını Ermənistanla çatdırırdılar. İndi isə bunda maraqlı olduğunu və dəhliz açılarsa, Ermənistanın da qazancılı çıxacağını bildirmək vəzifəsi Tokayevdədir".

Bu fikirləri Musavat.com-a **Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin (STM) baş məsləhətçisi, beynəlxalq**

münasibətlər üzrə ekspert Şəhla Cəlilzadə deyib.

O vurğulayıb ki, Qazaxıstan və Ermənistan KTMT və Avrasiya İqtisadi Birliyinin üzvü olsalar da, Qazaxıstanın 2023-cü ildə Ermənistanla ticarət dövriyyəsi 53 milyon dollar idisə, Azərbaycanla ticarət döv-

riyyəsi 530 milyon dollar olub, yeni 10 dəfə çox: "Bundan əlavə, Qazaxıstan Ermənistanla vahid hərbi-siyasi blokda yer alsa da, ölkəmizin haqq mübarizəsini hər zaman dəstəkləyib. Qazaxıstan enerji nəqlinin diversifikasiyasına yönəlik siyasət yürüt-

məkdədir və qazax neftinin Xəzər üzərindən Qərbə nəqlinin artırılması gündəmdədir. Həmçinin Mərkəzi Asiya ilə Qərb (Avropa) arasında digər enerji daşıyıcılarına dair əməkdaşlığın da genişləndirilməsi, o cümlədən elektrik tranzitin artırılması mü-

zakirə olunur ki, bütün bunlar Ermənistanın dəhliz olaraq fəaliyyətə başlamasını labüd edir. Bunun üçün Ermənistanın faydalanacağı məqamlar diqqətə çatdırılmalıdır ki, keçirilən görüşün mahiyyəti əsas olaraq bu idi".

Ekspert bildirib ki, bütün bunlar Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normallaşması və sülh gündəliyinə paralel olaraq inkişaf edəcəyinə görə bu prosesdə maraqlı olan tərəflər özlərinin vasitəçilik imkanlarını da təklif edir: "Bu baxımdan Tokayevin Paşinyanla görüşdə Astananı sülh platforması olaraq təqdim etməsi qeyri-adi qarşılanmamalıdır. Moskva, Vaşinqton, Brüssel kimi, Astana da sülh danışıqlarının güzərgahlarından biri ola bilər. Xüsusilə son dövrlərdə siyasi ritorikada tez-tez istinad olunan Almatı Bəyannaməsi (1991) Qazaxıstanda imzalanmışdı, odur ki, yeni regional nizamın müəyyənləşdirici səbədinin də region dövlətlə-

rindən birində imzalanacağı gözləniləndir. Lakin burada uzlaşdırılması lazım olan iki mühüm amil var - sərhədlərin delimitasiyası (kəndlərin taleyi) və kommunikasiyalara nəzarət (eksterritoriallıq). Bu məsələlərdə razılıq əldə olunmazsa, sülh gündəmini təxribatlar və toqquşmalar əvəz edəcək ki, bu da qaçılmazdır. Maraqlıdır ki, görüşdə Tokayev Paşinyanın "Sülh yolayrıcı" təşəbbüsünü dəstəklədiyini bəyan etməklə, kommunikasiyalar üzərində nəzarət məsələsində Ermənistanın tezislərinə tərəf olduğunu bildirib, yeni "komunikasiyalar hansı dövlətin ərazisindən keçəcək-sə, o dövlət orada nəzarət haqqına sahib olmalıdır". Beləliklə, artan global tələtlər fonunda Ermənistan-Azərbaycan normallaşması və regional kommunikasiyaların açılmasının həm Şərq, həm Qərb tərəfdən dəstəkləndiyini görürük".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
Musavat.com

Quacquarelli Symonds (QS) ali təhsil sahəsində beynəlxalq analitik agentlik dünyanın ən yaxşı universitetlərinin fənlər üzrə reytingini dərc edib.

Bu barədə məlumatı Azərbaycan Elm və Təhsil Nazirliyi yanında Elm və Ali Təhsil üzrə Dövlət Agentliyi yayıb.

Bildirilir ki, Azərbaycan QS reytingində iki universitetin təhsil proqramları ilə təmsil olunur. Ölkə üzrə ən yüksək nəticə əldə edən Azərbaycan Dillər Universiteti Müasir Dillər proqramı üzrə dünyanın 301-340 ən yaxşı universiteti siyahısına daxil edilib. Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti İqtisadiyyat və Ekono-metrika proqramı üzrə dünyanın 351-400 ən yaxşı universiteti, Sosial Elmlər və İdarəetmə proqramı üzrə isə dünyanın 501-550 ən yaxşı universiteti siyahısında yer alıb.

Qeyd etmək yerinə düşər ki, QS dünya universitetlərinin reytingi üzrə mühüm qurumlardan biridir. Bir neçə başqa reyting qurumları da var - "THE" (Times higher education),

Ali məktəblərin reyting cədvəlində

outsayderliyimiz - yüzlüyə nə vaxt düşəcəyik...

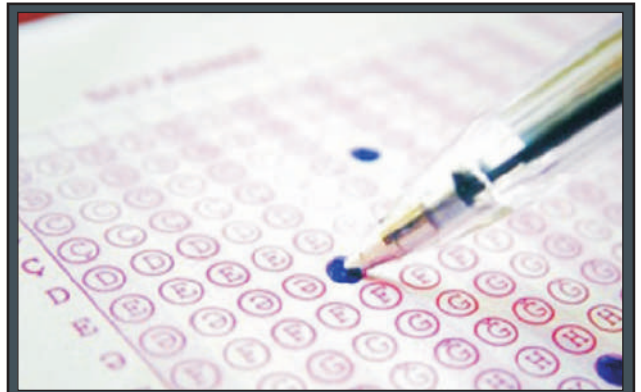
Ekspert: "Bir amili götürüb universitetin reytingdə olmasını demək ciddi hesab oluna bilməz"

100-lüyünə düşməyə çoxmu var? Bunun üçün nələr edilməlidir? Qonşu Rusiya, Türkiyə və Gürcüstanla müqayisədə kimdən geri, kimdən qabaqdayıq?

Sabiq maliyyə naziri, professor Saleh Məmmədovun sözlərinə görə, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti bütün beynəlxalq reyting cədvəlinə görə Azərbaycanda birinci yere çıxıb: "QS reytinginə görə də ölkə universitetləri üzrə birincidir. Həmçinin Dillər Universiteti bir ixtisas üzrə dünya

1201-1400-cü yerləri bölüşən ADSU tutmuşdu. Ümumiyyətlə, hər hansı bir dövlətin ümumi inkişaf səviyyəsi müəyyənləşdirilərkən birinci növbədə onun universitetinin vəziyyətinə baxış keçirilir. Səviyyəli universitetə sahib ölkə mütləq səviyyəli iqtisadi və sosial inkişafa malik olacaq. Bu, isbata ehtiyacı olmayan bir beynəlxalq qanunauyğunluqdur. Dünyanın top yüz universiteti siyahısında yalnız inkişaf etmiş ölkələr və dinamik inkişaf yolunu tutmuş ölkələr olur".

biri müəyyən fənn proqramları üzrə olanlardır. Baxmayaraq ki, bu, QS-in reytingidir, amma o qədər də ciddi indikator hesab oluna bilmir. Xarici Dillər Universiteti dilçilik baxımından reytingdədir. Amma ümumi dünya reytingində yoxdur. Yaxud İqtisad Universiteti. Hər hansı sosial elmlər, iqtisadiyyatla bağlı olan fənlər üzrə indikatorlarda reytingdə ola bilər. Amma 300-500-cü yer reytingli deyil. Kifayət qədər az büdcəyə malik olan ölkələr var ki, daha da irəlilədirlər. Bu gün ən vacibi QS-in,

Qəbul imtahanında iştirak üçün qeydiyyat başladı

Ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanında iştirak üçün qeydiyyat başlayacaq. Bu barədə Musavat.com-a Dövlət İmtahan Mərkəzindən (DİM) məlumat verilib. Bildiyimiz kimi, 3 və 10 mart tarixlərində XI siniflər üçün buraxılış imtahanları keçirildi. 3 mart tarixli imtahanın cavabları artıq açıqlanıb, 10 martda keçirilən imtahanın isə cavabları 19 aprelə qədər elan olunacaq.

Birinci, ikinci, üçüncü və dördüncü ixtisas qrupları üzrə ali məktəblərə qəbul olmaq istəyən abituriyentlər 15 apreldən 6 may qədər birinci cəhd qəbul imtahanında iştirak etmək üçün elektron ərizə verməlidirlər.

Birinci cəhd imtahanların II və III qrupları üzrə 26 mayda, I və IV qrupları üzrə 2 iyunda keçiriləcəyi nəzərdə tutulur. Nəticələrindən razı olmayan abituriyentlər may ayının 31-dən iyun ayının 17-nə qədər təkrar ikinci cəhd qəbul imtahanında iştirak üçün qeydiyyatdan keçməlidirlər. İkinci cəhd imtahanının II və III qrupları üzrə 7 iyulda, I və IV ixtisas qrupları üzrə isə 14 iyulda olması nəzərdə tutulur. Ali məktəblərə ixtisas seçiminin isə avqust ayının əvvəlində baş tutacağı gözlənilir.

Xəzərdə süni torpaq sahələri yaradılacaq

Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsində tikinti məqsədləri üçün süni torpaq sahələri yaradılacaq. APA xəbər verir ki, bu, "Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsində süni torpaq sahələrinin yaradılması haqqında" qanun layihəsində əksini tapıb.

Layihəyə əsasən, bu qanunun məqsədləri üçün süni torpaq sahəsi dedikdə Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsində torpağın və ya qrunun daşınıb tökülməsi, yaxud səpilməsi yolu ilə və ya başqa üsullardan istifadə olunmaqla yaradılan torpaq sahəsi başa düşülür.

Layihəyə əsasən, dəniz limanlarının fəaliyyətinin təmin edilməsi məqsədləri üçün süni torpaq sahələrinin yaradılması və onların istifadəsinin xüsusiyyətləri "Dəniz limanları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənəcək.

şüləndir. Ən vacib olan universitet məzunlarının əmək bazasında iş tapması, işəgötürənlərin məmnunluğu ilə bağlıdır. Dillər Universitetinin məzunlarının adicə MIQ imtahanından göstəricisi heç də o biri universitetlərdən fərqlənmir. Pedaqoji universitet eyni ixtisaslar üzrə Xarici Dillər Universitetindən daxili reytingdə daha yüksəkdir. Pedaqoji universitet ixtisaslaşmış pedaqoji kadr ha-

zırlayan müəssisədir və daxilə reytingi daha yüksəkdir. Ona görə bir parametr üzrə götürüb universiteti xüsusi elan etmək doğru deyil. Vacib elementlər var. Məsələn, Naxçıvan Dövlət Universitetinin reytingi xaricdən tələbə qəbulunda daha yüksəkdir. Xaricdən tələbələrən ən çox seçdiyi universitetlərdən biridir".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

on), "ARWU" (Academic Ranking of World Universities-SJTU-Şanxay universitetinin reytingi) və "Ranking Web of World Universities". Bundan başqa, bir sıra regional və sahəvi reyting təşkilatları da var. Bunlar BƏƏ-də fəaliyyət göstərən "CWUR" (The Center for World University Rankings), "ARTU" (The Aggregate Ranking of Top Universities), "CWTS" Leiden Ranking, Performance Ranking of Scientific Papers for World Universities, Reuters World's Top 100 Innovative Universities və s.-dir.

Qeyd edək ki, müvafiq reytingin qiymətləndirilməsi metodologiyasında 5 əsas göstərici (akademik reputasiya, işəgötürənlər arasında nüfuz, istinadların sayı, Hirş indeksi (H-indeksi) və beynəlxalq elmi əməkdaşlıq indeksi) nəzərə alınır.

Ötən illərlə müqayisədə bu irəliləyişdirmi? Dünyanın ən yaxşı ali təhsil ocaqlarının

nın ilk 400 universiteti içərisindədir. Dünya Bankının hesablamalarına görə, fəaliyyətdə olan universiteti dünya səviyyəli universitetə çevirmək üçün 500 milyon dollar, yeni universitet yaratmaq üçün isə 1 milyard dollar tələb olunur. QS ən vacib təşkilatlardan sayılır. QS reyting təşkilatı dünya miqyasında fəaliyyət göstərən 32 min universitetdən cəmi 1500 qabaqcıl universitet seçir və onların reytingini çıxarır. Azərbaycandan hər zaman BDU, keçmiş Qafqaz, Xəzər, bəzən ADA universitetləri bu siyahıya düşürdü. Ötən il də dinamik inkişafı ilə respublikanın bütün təhsil müəssisələrini geridə qoyan Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti QS reyting cədvəlində dünya üzrə 1001-1200 yerləri bölüşdürərək ölkə üzrə birinci yere çıxmışdı. İkinci yeri BDU, üçüncü yeri dünya üzrə

Təhsil eksperti Kamran Əsədov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, Azərbaycanda 51 ali təhsil müəssisəsi fəaliyyət göstərir, bu təhsil ocaqlarında 187 min tələbə təhsil alır: "Qeyd edim ki, artıq son illərdə Azərbaycan universitetlərinin beynəlxalq reyting forması ilə bağlı ciddi işlər görülür. Xüsusilə Elm və Təhsil Nazirliyi son üç il ərzində universitetlərin beynəlxalq reytingdə irəliləməsi ilə bağlı xüsusi tədbirlər həyata keçirir. Ölkə Prezidenti tərəfindən 2019-2020-ci illəri əhatə edən, Azərbaycanda ali təhsilin beynəlxalq rəqabətliyi ilə bağlı Dövlət Proqramı da qəbul olunmuşdu. Beynəlxalq reytingdə ali təhsil müəssisələri müxtəlif göstəricilərə görə olurlar. Bir sıra beynəlxalq reyting agentlikləri müxtəlif parametrlər üzrə universitetlərin reytinglərini müəyyənləşdirirlər. Bunlardan da

yaxud Şanxay reyting agentliyinin ümumi, bütün parametrlər üzrə reytingində olmaqdır. Məsələn, bu istiqamətdə BDU irəliləyir. BDU universitetləri arasında istinadlarına, bir sıra tədqiqatlarına görə dünya reytingində yer alır. Yeni müxtəlif parametrlər üzrə bir amili götürüb universitetin reytingdə olmasını demək bir az ciddi hesab oluna bilməz. Universitetin yaşıl, ekoloji mühiti ilə bağlı ixtisaslaşmış universitetlər reytingli olacaq. Neft sahəsi üzrə reytingi götürsək, təbii ki, burada Neft və Sənaye Universiteti öndə olacaq. Biz bütün parametrlər üzrə, xüsusən 9 indikator üzrə müqayisə edirik. Alimlərin məqalələri, istinadlar, elm tutumlu layihələr ciddi. Baxsaq, görürük ki, bu parametrlər üzrə universitetlər irəliləyir. Amma ümumilikdə Azərbaycan universitetlərinin beynəlxalq reytingdə olması ilə bağlı addımları başa dü-

Yoxsul ölkələrlə inkişaf etmiş dövlətlər arasında dərin uçurum yaranıb

“Dünyanın ən yoxsul 75 ölkəsindən təqribən yarısının gəlirləri ilə inkişaf etmiş dövlətlərin əldə etdiyi gəlir arasında 100 ilin ən böyük fərqi, başqa sözlə desək, dərin uçurum yaranıb”.

APA-nın “Reuters”ə istinadən xəbərinə görə, bu barədə Dünya Bankının hesabatında bildirilir.

Qeyd olunur ki, hər iki kateqoriyadan olan ölkələrdə adambaşına düşən gəlirin məbləği də bir-birindən kəskin şəkildə fərqlənir.

Dünya Bankının baş iqtisadçısının müavini Ayhan Köse bildirib ki, bu vəziyyət ilk dəfədir ki, müşahidə olunur: “Hələ COVID-19 pandemiyasına qədərki dövrdə Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyasına üzv olan əksər dövlətlərdə iqtisadi inkişaf tempində azalma müşahidə olunurdu. 2024-cü ilin yekunları onu deməyə əsas verir ki, 4 il əhatə edən hesabat müddətində bu rəqəm 3,4 faiz təşkil edəcək. Bu rəqəm 90-cı illərdən sonra ən aşağı göstərici hesab olunur. Vəziyyət artıq həyəcan təbilinin çalınmasına əsas verir. Yaranmış iqtisadi problemlərin əsas səbəbi Rusiya-Ukrayna müharibəsidir”.

Sənəddə o da qeyd edilir ki, Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyasından kredit cəlb etmək hüququna 75 dövlətin siyasi sistemində dəyişiklik baş verməyə, onlar beynəlxalq səviyyədə iqtisadi dəstəkdən məhrum ola bilərlər.

Avropada gənclər daha xoşbəxtdir, biz 101-ci yerdəyik

Avropa ölkələrində insanlar, o cümlədən gənclər özlərini daha xoşbəxt hiss edirlər.

Musavat.com xarici mediaya istinadla xəbər verir ki, Ümumdünya Xoşbəxtlik Hesabatına əsasən, ümumi reytingində Avropa ölkələri (Finlandiya, Danimarka, İslandiya, İsveç, İsrail, Niderland, Norveç, Lüksemburq, İsveçrə) ilk onluqda olarkən Azərbaycan 143 ölkənin adının salındığı reyting cədvəlində 101-ci yerdədir.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən dəstəklənən Dünya Xoşbəxtlik Hesabatı bu ilin mart ayında dərc edilib.

Finlandiya yeddinci dəfə dünyanın ən xoşbəxt ölkəsi olarkən, Türkiyə 98-ci yerdə qərarlaşıb. Hesabatda görə, Türkiyədə gənclər yaşlı insanlara nisbətən daha bədbəxtdir.

Postsovet ölkələrindən

Litva, Moldova, Özbəkistan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Latviya, Estoniya, Tacikistan və Ermənistan cədvəlin daha ön pillələrində qərar tutublar.

Xoşbəxtlik reytingi fərdlərin həyatdan məmnunluqla bağlı öz qiymətləndirmələrinə, o cümlədən adambaşına düşən gəlir, sosial dəstək, sağlam ömür uzunluğu, azadlıq və korrupsiya kimi meyarlara əsaslanır.

Hesabatda Avropadan başqa bütün bölgələrdə xoşbəxtlik bərabərsizliyinin artdığı və bunun “narahatçılıq tendensiya” olduğu bildirilib. Bildirilib ki, bu artım “gəlir, təhsil, səhiyyə, sosial qəbul, inam və ailə, icma və milli səviyyələrdə dəstəkləyici sosial mühitlərin mövcudluğunda” bərabərsizlikləri əks etdirir.

□ Musavat.com

Məktəblilərin cərəyan vurmaası nəticəsində ölməsi ilə bağlı cinayət işi başlandı

İmişliyə 2 məktəblinin elektrik cərəyanı vurmaası nəticəsində ölməsi faktı ilə bağlı cinayət işi başlanılıb.

Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətindən APA-nın sorğusuna cavab olaraq bildirilib ki, aprelin 14-ü saat 14 radələrində yetkinlik yaşına çatmayan 2 nəfərin İmişli şəhəri, T.İsmayilov küçəsi ərazisində yerləşən tikilinin üzərindən keçən hava elektrik xəttinə toxunmaları səbəbindən elektrik cərəyanı vurmaası nəticəsində ölmələri faktı ilə bağlı İmişli Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 314.3-cü (iki və daha çox şəxsin ölümünə səbəb olan səhlənkarlıq) maddəsi ilə cinayət işi başlanaraq ibtidai istintaq aparılır.

Qeyd edək ki, ötən gün İmişli şəhərində 5 saylı orta məktəbin heyətində elektrik cərəyanının vurmaası nəticəsində 2010-cu il təvəllüdü İsmayilov Amid Seyran oğlu və Məmmədov Fərhan Fərid oğlu həyatlarını itiriblər.

Amid İsmayilov və Fərhan Məmmədov 8-ci sinif şagirdləri olub.

Məişət zorakılığına görə cəzalar sərtləşdirilib, inzibati həbs tətbiq ediləcək

Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında qanunvericiliyin pozulmasına görə cəzalar sərtləşdirilib, inzibati həbs tətbiq ediləcək.

APA xəbər verir ki, bu, Prezident İlham Əliyevin təsdiqlədiyi İnzibati Xətalər Məcəlləsinə edilən dəyişiklikdə əksini tapıb.

Dəyişikliyə əsasən, məişət zəminində iqtisadi xarakterli qanunsuz məhdudiyyətlərin tətbiqinə, yeni şəxs tərəfindən digər şəxsin onun mülkiyyətində, sərəncamında və ya istifadəsində olan əmlakdan, gəlirlərdən məhrum edilməsinə, iqtisadi asılılıq yaradılmasına, belə asılılığın saxlanılmasına və ya ondan sui-istifadə edilməsinə yönəlmis hərəkətlərə görə, həmçinin məişət zəminində psixi zorakılığa, yeni şəxs tərəfindən digər şəxsə qəsdən psixi təzyiq göstərilməsinə və ya dözülməz psixi şərait yaradılmasına yönəlmis hərəkətlərə görə inzibati tənbeh almış şəxs tərəfindən inzibati tənbeh vermə haqqında qərar qüvvəyə mindiyi gündən bir il ərzində təkrar törədilməsinə görə beş yüz manatdan yeddi yüz manatadək məbləğdə cərimə edilir, yaxud işin hallarına görə, xətanı törədən şəxsiyyəti nəzərə alınmaqla altmış saatdan yüz saatadək ictimai işlər və ya on beş günə qədər müddətə inzibati həbs tətbiq olunacaq.

Bundan başqa, məişət zorakılığını törətmiş şəxsə məişət zorakılığının təkrarlanmaması barədə yazılı xəbərdarlığın edilməməsi və ya zərərçəkmiş şəxsə qısamüddətli mühafizə orderinin verilməməsinə görə məsuliyyət müəyyən edilir.

Buna görə vəzifəli şəxslər üç yüz manatdan beş yüz manatadək məbləğdə cərimə ediləcək.

Azərbaycanda 232,9 min ton təhlükəli tullantı yaranıb

2023-cü ildə Azərbaycan-da 4 milyon 86,1 min ton tullantı əmələ gəlib.

Musavat.com Dövlət Statistika Komitəsinə istinadən xəbər verir ki, tullantıların 66,6 faizini bərk məişət tullantıları, 33,4 faizini isə müəssisələrin istehsal fəaliyyəti nəticəsində yaranmış müxtəlif növ tullantılar təşkil edib.

Ötən il yaranan 2 milyon 719,6 min ton bərk məişət tullantılarının 79,4 faizi zərərsizləşdirilməsi məqsədilə poliqonlara daşınıb, 19,5 faizi enerji əldə edilməsi məqsədilə istifadə olunub, 1,1 faizi ölkə daxilində satılıb. Məişət tullantılarından istifadə hesabına 223,0 milyon kVt saat və ya 2022-ci ilə müqayisədə 8,6 faiz çox elektrik enerjisi istehsal edilib.

Sənayedə və iqtisadiyyatın digər sahələrində əvvəlki illərdə yaranan qalıqlar

lar daxil olmaqla, ötən il istehsalat tullantılarının 22,9 faizi müəssisələrdə xammal kimi istifadə edilib, 19,9 faizi ölkə daxilində satılıb, 1,6 faizi ixrac olunub, 8,5 faizi zərərsizləşdirilməsi məqsədilə poliqonlara daşınıb, 47,1 faizi isə müəssisələrdə qalıb.

Müəssisələrin istehsal fəaliyyəti nəticəsində 2023-cü ildə 232,9 min ton və ya əvvəlki ilə müqayisədə 30,9 faiz az təhlükəli tullantı yaranıb və tullantıların ümumi miqdarında onların payı 5,7 faiz olub. Tullantıların 67,4 faizi mədənçıxarma sənayesi müəssisələ-

rində yaranıb ki, onların da böyük hissəsi Bakı şəhərində yerləşən müəssisələrin payına düşür.

Əvvəlki illərdə yaranan qalıqlar da daxil olmaqla, ötən il 60,1 min ton təhlükəli tullantı tamamilə zərərsizləşdirilib.

□ Musavat.com

Mən bir vətəndaş kimi siqaret və alkoqollu içkilərin qiymətinin artmasının tərəfdarıyam. Çünki bu məhsulların istifadəsi bilavasitə insanların səhhəti üçün zərərliyə.

Bunu "Trend"ə **Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin sədri Tahir Rzaev** "Tütün və tütün məmulatı haqqında" qanuna dəyişikliyi şərh edərkən deyib. O qeyd edib ki, qanuna edilən dəyişiklikdə ölkədə istehsal edilən siqaretin keyfiyyətinin yüksəldilməsi birinci şərtdir.

"Bir vətəndaş kimi mən bunu müdafiə edirəm. Tütün məmulatları qiymətli məhsuldur. Ölkədə ildən-ilə tütün əkilən sahələrin artırılması təsadüfi deyil. Bu məhsul ölkəyə xeyli miqdarda valyuta gətirə bilər. Ona görə də ölkədə tütün istehsalına diqqət yetirilir. Qanuna dəyişikliklərlə tütün məmulatlarının istehsalı və idxalı ilə bağlı yeni tələblər müəyyən edilir", - deyərək qeyd edib.

Qeyd edək ki, qanuna dəyişikliyə əsasən, Azərbaycan tütün məmulatlarının istehsalının və idxalının həyata keçirilməsi fəaliyyətinə görə icazə sistemi tətbiq edilir.

Qanun layihəsində qeyd olunur ki, bu məqsədlə tütün məmulatlarının istehsalı və idxalı sahəsində

Siqaretin qiyməti bahalashacaq? - açıqlama

Deputat: "Mən bir vətəndaş kimi siqaret və alkoqollu içkilərin qiymətinin artmasının tərəfdarıyam"

fəaliyyət göstərən sahibkarlıq subyektlərinin qeydiyyatına alınması və reyestrinin aparılması həyata keçiriləcək.

Bu mexanizm cəmiyyətin maraqlarının, o cümlədən əhəlinin sağlamlığının təmin olunmasına və sui-istifadə hallarının qarşısının

alınmasına yönəlib. Belə ki, ölkə ərazisində istehsal olunan bir sıra tütün məmulatlarının sanitar-gigiyena normalarına uyğun gəlməməsi və bazarda mənsəyi məlum olmayan, aşağı keyfiyyətli malların satışı əhəlinin sağlamlığı üçün təhlükə mənbəyinə çevrilməsi ilə

yanası, vergidən yayınma hallarının da geniş vüsət almasına səbəb olur.

Qeyd etmək lazımdır ki, icazə sisteminin tətbiqi bu sahədə fəaliyyət göstərən intizamlı və peşəkar sahibkarlıq subyektlərinin maraqlarının müdafiəsinə, daxili bazarın aşağı keyfiyyətli

məhsullardan qorunması, əhəlinin sağlamlığının müdafiəsinin təmin edilməsinə, istehsalın və dövriyyənin tənzimlənməsinə, vergidən yayınma hallarının və qeyri-qanuni istehsalın qarşısının alınmasına, mövcud sahədə rəqabətə dözümlü investisiya mühitinin formalaşmasına, istehsal olunmuş məhsulların ixrac potensialının artırılmasına və yerli xammaldan istifadə perspektivlərinin yaranmasına xidmət edəcək.

Tütün məmulatlarının istehsalı spesifik avadanlıq əsasında həyata keçirildiyindən, bu avadanlıqlara əsaslanan istehsal xəttinin qurulması böyük investisiya qoyuluşu tələb edir. Qeyd olunan avadanlıqlar əsasında 1 istehsal xəttinin quraşdırılması üçün 10 milyon ABŞ dolları məbləğinə vəsait tələb olunur. Müəssisənin normal fəaliyyəti üçün bu avadanlıqlardan

ibarət 2 istehsal xəttinin olması vacibdir. Göstərilən məbləğ yalnız texnoloji avadanlıqların qiymətini özündə əhatə etməklə yanaşı müəssisənin formalaşdırılması ilə əlaqədar digər xərcləri əhatə etmir.

Qeyd edilənləri nəzərə alaraq, siqaret istehsalı sahəsində fəaliyyət göstərən subyektlərin dövlət qeydiyyatına alınması zamanı avadanlıqlara dair 34 milyon manat minimum investisiya məbləğinin müəyyən edilməsinə zərurət vardır. Bu cür tənzimləmənin müəyyən edilməsi yerli tütün məmulatı istehsalçıların beynəlxalq bazarda rəqabət qabiliyyətinin artmasına, ölkəyə global çağırışlara cavab verəcək investisiyaların cəlbinə, rəqabətə davamlı istehsal prosesinin formalaşdırılmasına rəvac verməklə investisiya qoyuluşunun və əmək məhsuldarlığının artırılmasına səbəb olacaqdır.

Düzgün qidalanma üçün ən vacib tərəvəz

Pensilvaniya Dövlət Universitetinin Qidalanma Elmləri Departamentinin alimləri müəyyən ediblər ki, avokadonun gündəlik istehlakı ümumi qida keyfiyyətini yaxşılaşdırır və sağlam yağlar və lifləri balanslaşdırmağa kömək edir.

Araşdırmanın nəticələri "Current Developments in Nutrition" (CDN) jurnalında dərc olunub.

26 həftəlik araşdırmada 1008 nəfər iştirak edib. Onlar təsadüfi olaraq iki qrupa ayrılıb. Birinci qrupdan olan subyektlər adi pəhrizlərində qalıblar, ikinci qrupun subyektləri isə gündəlik menyularına avokado əlavə ediblər.

Pəhriz başa çatdıqdan və iştirakçıların yemək vermişləri ilə bağlı məlumatlar təhlil edildikdən sonra tədqiqatçılar avokadonun gündəlik istehlakının ikinci qrupdakı subyektlərin pəhriz keyfiyyətinin əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşmasına töhfə verdiyini aşkar ediblər.

Xüsusilə iştirakçılar zərif taxıllarda və natriumda (duz) yüksək olan müəyyən qidaların əvəzi kimi avokadodan istifadə ediblər.

Alimlər deyirlər ki, bu pəhriz dəyişiklikləri ürək və böyrək xəstəliklərinin, 2-ci tip diabetin, piylənmənin və hipertoniyanın qarşısını alır.

BAKU.WS

Zaqatalada iki qohum pomidor turşusundan zəhərləndi

Zaqatalada iki nəfər pomidor turşusundan zəhərlənib. Aprelin 14-də saat 18:00 radələrində Zaqatala rayon Yuxarı Tala kənd sakini, 1999-cu il təvəllüdlü şəxs (kişi cinsli) qida zəhərlənməsi şübhəsi ilə Zaqatala Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının Reanimasiya şöbəsinə yerləşdirilib.

Bu barədə APA-nın yerli bürosunun sorğusuna cavab olaraq TƏBİB-dən bildirilib. Qeyd olunub ki, həmin şəxs aprelin 15-də səhər saat 05:00 radələrində Kliniki Tibbi Mərkəzin nəzdində fəaliyyət göstərən

Toksikologiya Mərkəzinə təxliyə edilib.

1963-cü il təvəllüdlü digər şəxs (kişi cinsli) isə aprelin 15-də saat 13:13-də Zaqatala Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının Reanimasiya şöbəsinə yerləşdirilib, hazırda Toksikologiya Mərkəzinə təxliyə edilir. Botulizm şübhə olduğundan ailənin digər üzvləri də profilaktik olaraq xəstəxanaya dəvət olunub, müvafiq tibbi yardımlar göstərilib. Ambulator müayinə üçün Bakı şəhərinə göndərişlə təmin ediliblər.

Azərbaycanda I rübdə 607 ədəd minik avtomobili istehsal edilib

2024-cü ilin yanvar-mart aylarında Azərbaycanda 607 ədəd minik avtomobili, 200 ədəd isə yük avtomobili istehsal edilib.

"APA-Economics" Dövlət Statistika Komitəsinə istinadən xəbər verir ki, ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə minik avtomobili istehsalı 34.4% azalıb, yük avtomobili istehsalı isə 37.9% artıb.

Qeyd edək ki, cari ilin aprel ayının 1-i vəziyyətinə hazır məhsul ehtiyatı müvafiq olaraq 226 ədəd minik, 67 ədəd isə yük avtomobili təşkil edib.

Xatırladaq ki, bu dövrdə ölkədə 166 ədəd traktor istehsal edilib ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 27.2% azdır.

ÜS AVAT

Son səhifə

N 63 (8436) 16 aprel 2024

Qanın tünd rəngdə olması nəyin əlamətidir?

Qan rəngi bədəndəki oksigen miqdarını göstərir. Əgər qanın rəngi açıqdırsa, tərkibindəki oksigenin miqdarının kifayət qədər olduğunu göstərir. Əgər qanın rəngi tünddürsə, bu qandakı oksigenin az olduğunu bildirir.

Ömrü uzadan məşğuliyyətlər bunlardır

"Gəzinti, bağçılıq, sevimli işlə məşğul olmaq və kitab oxumaq ömür uzunluğuna müsbət təsir göstərir". Bu barədə Rusiyanın Severnoye Tuşino Herontoloji Mərkəzinin həkim-geriatri Fyodor Semenov məlumat verib. "Əgər vərdişlər zehni və ya fiziki fəaliyyətlə bağlıdırsa, uzunömürlülüyə kömək edəcək. Gəzinti, bağçılıq, hətta sevimli məşğuliyyət də insana daha yaşlı vaxtında müsbət təsir göstərə bilər. İş zamanı sevinc yaşamaq çox vacibdir. Xüsusən də faydalı vərdişlər arasında kitab oxumaq da var. Müxtəlif tədbirlərdə iştirak, xarici aləmlə ünsiyyət həyat keyfiyyəti üçün çox önəmlidir", - deyə həkim bildirib.

Sağlam qalmaq üçün düzgün qidalanma qaydası

"İnsanın qida rasionunda beş əsas qida qrupu olmalıdır. Sağlam qalmaq üçün bütün qruplar arasında tarazlığı qorumaq lazımdır". Bunu rusiyalı endokrinoloq-diyetoloq Darya Abaxina bildirib.

Onun fikrincə, birinci qrup C və A vitaminləri, fol turşusu, kalium və qida lifləri ilə zəngin olan tərəvəz və meyvələrdir. Tərəvəz və meyvələrdən gündə ən azı beş porsiya müxtəlif

formalarda - təzə, dondurulmuş, qurudulmuş, qaynadılmış və ya pörtledilmiş şəkildə istehlak etmək tövsiyə olunur. Bununla belə, konservləşdirilmiş və qurudulmuş qidalarda əlavə edilmiş şəkər və duzlara diqqət yetirmək lazımdır.

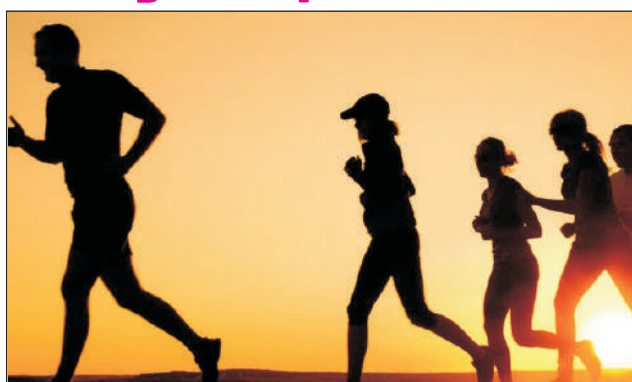
İkinci qrup makaron, taxıl, çörək, kartof və batat kimi nişastalı qidalardır. Onlar karbohidratların əsas mənbəyidir və həmçinin

nin tərkibində dəmir, kalsium və B vitaminləri var. Tam taxıllı un məhsulları, tam taxıllı dənli bitkilər və makaron məhsulları seçmək, kartofu qabığı ilə yemək daha məsləhətdir. Üçüncü qrup quş eti, balıq, qırmızı ət və yumurta kimi zülallı qidalardır. Tərkibində dəmir, sink və B vitaminləri olan soya, mərcimək və lobyə kimi bitki mənşəli zülal mənbələri də faydalıdır.

Həkim dördüncü qrupa kalsium, zülal və D vitamininin mənbəyi olan süd məhsullarını daxil edib. Darya Abaxina süd məhsulları üçün az yağlı variantları seçməyi məsləhət görüb.

Beşinci qrup piylər və yağlardır. Yağlar bədən üçün vacibdir, lakin doymuş yağların miqdarına nəzarət etmək və trans yağlardan istifadə etməmək vacibdir. Zeytun və ya kəklik yağı kimi bitki yağlarına üstünlük vermək məsləhətdir.

Səhərlər idmanla məşğul olmağın orqanizmə təsiri

Sidney Universitetinin mütəxəssisləri yeni araşdırmada gözlənilməz nəticəyə gəliblər: səhər tezdən idmanla məşğul olmaq ürək-damar sistemində mənfi təsir göstərir. Geniş araşdırma zamanı mütəxəssislər maraqlı bir qanunauyğunluq aşkar ediblər: axşamlar fiziki fəaliyyətə üstünlük verənlərdə ürək patologiyalarının riski daha az olub. Bu zaman işdəki gərginlikdən sonra orqanizm istirahət edir və hətta axşam metabolizminin xüsusiyyətlərinə görə yandırılan kalorilərin sayı da artır. Alimlər bədənin hələ də səhər saatlarında orqanizmdəki proseslərin zəif getdiyini və fəaliyyət rejiminə keçmədiyini irəli sürürlər. Bunu tədricən etmək lazımdır, əks halda, xüsusilə də yüksək yüklənmə zamanı yalnız sağlamlığınıza zərər verə bilərsiniz. Məlumdur ki, yataqdan qalxan zaman insanın təzyiqi bir qədər yüksəlir. Əgər siz də qaçmağa və ya güc məşqləri etməyə başlasanız, ürək və qan damarları üçün nəticələrin riski artır.

Şolts Çinə getməzdən əvvəl TikTok hesabı açdı və...

Almaniya kansleri Olaf Şolts Çinə üç günlük səfərə gəlib. Bu, Almaniya hökuməti başçısının vəzifəyə gəldikdən sonra Çinə ikinci səfəridir. Birincisi 2022-ci ilin noyabrında olub və pandemiya ilə bağlı məhdudiyyətlər səbəbindən cəmi bir gün davam edib. Şoltsu Almaniya biznesinin yüksək vəzifəli nümayəndələrindən ibarət böyük nümayəndə heyəti müşayiət edir. Səfərdən əvvəl 65 yaşlı kansler hot-ta Çin sosial şəbəkəsi TikTokeda hesab açıb, lakin orada rəqs etməyəcəyinə söz verib.

Bunları bilirsinizmi?

- * Napoleonun əsgərlərinin generala "SƏN" deyərək müraciət etmək hüquqları var idi.
- * Birinci minillikdə 365 min 250 gün, ikinci minillikdə 365 min 237 gün olub. Üçüncü minillikdə isə 365 min 242 gün olacaq.
- * Dünyadakı canlılardan düz xətt çəkə bilən yeganə məxluq insandır.
- * Yaponiyaya atılan ilk atom bombası "Enola Gay", ikinci isə "Bocks Car" adlanan təyyarələrdə yerləşmişdir.
- * Şampan şüşəsi tıxacının uçuş sürəti saniyədə 14, uçuş məsafəsi isə 12 m-dir.
- * İlk reklam 1477-ci ildə İngiltərədə istehsal olunub. Bu, dua kitabının reklamı idi.
- * Tarixdə ən qısa müharibə 1896-cı il avqustun 27-də Böyük Britaniya ilə Zanzibar arasında baş vermişdir. Bu müharibə 38 dəqiqə davam etmişdir.
- * Gülüş zamanı insanın 17 əzələsi işləyir.
- * İnsanın həyatı boyu başında çıxan tükləri ölçsək 725 km edəcək.
- * Cek-Petroşitel XIX əsrin ən tanınmış qatildir. O, öz cinayətlərini yalnız və yalnız bazar günləri həyata keçirib.
- * Dahi fizik Albert Eynşteyn öləndə son sözlərini özünə "o dünyaya" aparmışdır. Çünki öləndə onun yanında olan tibb bacısı alman dilini bilmirdi.
- * "Yüzlük müharibə" (1337-1453) fasilələrlə 116 il davam etmişdir.
- * İnsan orqanizmində leykositlər 2-4, eritrositlər isə 3-4 ay yaşayır.
- * Fransızlar barmaqları pus, indeks, macor, anqulyer, orikyuler deyərək adlandırırlar.
- * İnsanın gün ərzində orta gücü 100 vatt, ürəyinin gücü isə 10 vattadır.

İnternetlə depressiya arasında hansı əlaqə var?

Avstraliya, Böyük Britaniya və Malayziyadan olan beynəlxalq alimlər qrupu tərəfindən aparılan araşdırma nəticəsində məlum olub ki, kompüterlər, noutbuklar və smartfonlar yeniyetmələr arasında yuxululuğa və depressiya əlamətlərinə səbəb olur.

Tədqiqatçılar belə qənaətə gəliblər ki, ekran qarşısında həddindən artıq vaxt keçirmək 10-19 yaş arası gənclərin sosial qarşılıqlı əlaqəsinə mənfi təsir göstərir.

Alimlər həmçinin qeyd ediblər ki, qadecətlərdən həddindən artıq istifadə gənclərin rifahına mənfi təsir göstərir. Əsas problemlərdən biri yeniyetmələrin internetdə keçirdikləri vaxtın strukturunun olmamasıdır. Valideynlər kompüter oyunlarına məhdudiyyətlər qoya bilsələr də, veb-sörfinqdə məhdudiyyətlər çox vaxt qoyulmur və nəticədə yeniyetmə real vaxtdan kənara çıxaraq internetdə saatlarla dolaşır.

Elm adamları yeniyetmələri onlayn məkandan çıxarmağın bir neçə yolunu təklif ediblər. Tədqiqatçıların fikrincə, yeniyetmələrə yuxu gigiyenasını öyrətmək və gecələr qadecətlərdən tamamilə imtina etmək lazımdır. Onları dərindən sonra fəaliyyətə cəlb etmək də vacibdir ki, smartfon və kompüterlərdən uzaq vaxt keçirə bilsinlər.

İnternetdən şüurlu istifadə də vacibdir. Yeniyetmələr internetdə keçirdikləri vaxtları məhdudlaşdırmağı və ondan daha məhsuldar istifadə etməyi öyrənməlidirlər. Sosial mediada dayanmadan iştirak əvəzinə, onlar yeni bacarıqlar öyrənsin və ya onlayn kurslarda iştirak edə bilsinlər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500